Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрнин 21-һээ гарана | № 273 (16496) | 1983 оной ноябриин 27, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

[К]СС-эй ЦК-гай [По]ЛИТБЮРОДО

...зайда хэрэглэгдэхэ американ ракетэнүүдые ...подо түрүүн тодхожо эхилһэн ушарһаа КПСС-...енеральна секретарь, СССР-эй Верховно Сове-...умэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой хэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политбюро ээлжээтэ засе-...һайшаажа, сүм дэмжэбэ. Бүхы партиин ба бүхы ...й дура хүсэл, США-гай мүнөөнэй засаг за-...болон НАТО-гай бүлэглэлэй дай жүрөөдэлгын ...литикада ёһотой харюу үгэхэ, манай ороной ...лис хани нэгэдэлтэ бүхы оронуудай аюул-...е найдамтайгаар хамгаалха гэһэн тэдэнэрэй ...тус Мэдүүлгэ дотор элсүүлэгдэнхэй гээд По-... заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Американ ...ын эбдэхые оролдожо байһан сэрэгэй хүсэ-...турие хангахын тула Советскэ Союзай зүг-...й хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй юм. Гэхэтэй ...тскэ Союз хэндэшье зананагүй. Буу зэбсэг, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үрдилдэн бу-...юулха, ядерна дайнай аюулые багадхаха ба ... сүм зайсуулан сараха гэһэн залан шууд ...й Советскэ Союз баримталдаг байгаа, бай-...

...й октябриин 15-най субботнигто ажалшадай ...һон мүнгэ хэрэглэхэ тухай асуудал КПСС-...Политбюрогой заседани дээрэ хаража үзэгдэ-...ида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаануудые, ... болон техническэ мэргэжэлэй училищинуу-...гэдэ энэ мүнгэ зөөрие зорюулха гэһэн ...һайшаагдаба. Москвагай болон Московско об-...алшадай хүдэлжэ олоһон мүнгэн 1941—1945 ...э ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет ...һан Илалтын хүшөөгэй барилгада гол түлэб ... байна.

...ор модо хэрэглэлгые һайжаруулха, арбан хо-... жэлдэ ба хойшонхи үедэ ой модоной комп-...өөхэ гол шэглэлнүүд тухай асуудалые ...-гай Политбюро зүбшэн хэлсэбэ. Ой мо-...льна баялигай таһаршагүй шухала хубинь ...эһээ арадай ажахын аша туһада ашаг үрэ-...эглэгдэхэ зэргэтэй гэжэ тус асуудалые зүб-...н үедэ тэмдэглэгдэһэн байна. Зүгөөр ой ...бтар ехэ нөөсэнүүдэй бии байтарнь, модо-...шаар промышленностиин, барилгын, хүдөө ...мжэнүүд хүсэд бэшээр хангагдана. СССР-...й, целлюлозно-саарһанай болон модо болбо-...промышленностиин министерство ба ой мо-... талаар СССР-эй Гүрэнэй комитет тог-...сэбтэ даабаринуудай ходо дүүргэлтые хан-...а. Эдэ албан зургаанууд болон тэдэнэй хү-...эй ажал ябуулгада ой модоной хэрэг эр-...эмхи гурим дуталдана, модо бэлэдхэхэ ба ...һуулгаха предприятинуудые хүгжөөлгэдэ, ...ргэлжэдэнь оньһожоруулгада, модо зөөхэ ... барилгада, модошодой һуурин тосхонуудые ...ёһотой анхарал хандуулагданагүй. Үйлэдбэ-...ые нарижуулан һайжаруулха, модоной про-...рилгые дээшэлүүлхэ, модо болбосоруулгын ...ние һайжаруулха хүдэлмэри ааляар ябуу-... бэлэдхэлгэдэ ба болбосоруулгада ехэ үлөө-...дана. Нютагай зарим партийна болон совет ...ой модоной нөөсэнүүдые бүри хүсэдөөр хэ-...далнуудые хангалтагүйгөөр шиидхэнэ. лес-... лесхозуудай, модо болбосоруулгын ба ...арһанай предприятинуудай хүдэлмэридэ ...лаар табина, комплексно ажахынуудые бай-...энүүдые абанагүй.

...ономикые саашадань хүгжөөлгэдэ ой модо-...ые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ шухала гэжэ ... тус асуудалаар тогтоол бэлдэхын тула ...нистрнүүдэй Соведтэ дурадхалнуудые дам-... гэжэ Политбюро тоолобо.

...лэдбэриин эзэдэй национальна соведэй ле-...франциин гадаадын худалдаа наймаанай бо-... министр Э. Крессонтэй, мүн тэрэшэлэн ...ономикын министр О. Ламбсдорфтой Н. А. ...эн хөөрэлдөөнэй дүнгүүд КПСС-эй ЦК-гай ... заседани дээрэ һайшаагдаба. Ирагай Рес-...адын хэрэгүүдэй министр Т. Азизтай хэгдэ... тухай А. А. Громыкын мэдээсэл шагнаг-...дaба.

...К-гай Генеральна секретарь Ж. Хауи түрүү-... Компартиин делегацитай К. У. Черненкын ... Пономаревой хэһэн хөөрэлдөөе, мүн тэрэшэ-... 1983 оной ноябриин 9—10-да болож үн-...унис болон революционно-демокартическа ...эблэлэй түлөөлэгшэдэй уулзалга тухай КПСС-эй ЦК-гай Политбюро һайшааба.

...огой заседани дээрэ ороной дотоодын байда-...дасхоорондын байдалай зарим бусад асуу-...н хэлсэгдэбэ.

ХI ТАБАН ЖЭЛ — АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

АЖАЛШАДЫЕ ОЛООР ХАБААДУУЛАН...

«Хүнүүдэй элүүр энхэ тухай оролдолго физическэ культура болон спортые хүгжөөлгэһөө таһаршагүй. Спортын гансашье үндэр түйлалтанууд бэшэ, харин физкультура болон спортдо олон хүнэй хабаадалга тон шухала» гэжэ КПСС-эй XXVI съездын материалнууд соо бэшэгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта 1981 оной сентябриин 11-дэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тусхай тогтоол баталагдан абтаһан гэжэ мэдээжэ. Манай бүлгэмэй совет энэ тогтоолые бодото хүтэлбэри болгон нилээд хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулдаг юм. Уламжалан ажалшад эдэбхитэй амаралтада бүри ехээр анхарна, бэе махабадаа элүүржүүлнэ, үйлэдбэриин коллективүүдтэ, физкультура, спортоор бэеэ һоридог, аяншалгануудта хабаададаг хүнүүд олошорно. Оёдолой «Туяана», «Бурятбыттрикотаж» нэгэдэлнүүдэй, нэгэдэхи горпищеторгын, республиканска болон түргэн туһаламжа үзүүлдэг больницануудай хүдэлмэрилэгшэд, «Хэлхээ холбоошон» гэһэн физкультурын нэгэдэмэл коллективэй түлөөлэгшэд һүүлэй үедэ бэе махабадаа элүүржүүлгын хэмжээ ябуулгануудта илангаяа эдэбхитэй хабаадалсана. Байгша ондо СССР-эй спортын 7 мастер хүмүүжүүлэгдэн бэлдэгдээ, 8 мянган хүн ГТО-гой нормо тушаагаа. Ажалша хүн бүхэнэй гурбадахинь—физкультурник.

Мүнөө жэлэй үбэлэй спортивна хаһа онсо шухала болоно. Юуб гэхэдэ, Югославиин Сараево хотодо 1984 ондо үбэлэй XIV Олимпиада үнгэргэгдэхэнь бшуу. Ушар иимэһээ «Спартагай» спортивна организацинууд эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэрие һайжаруулха, шадаал һаа, олон зониие һорилгонуудта, мүрысөөнүүдтэ хабаадуулха зэргэтэй. Бүлгэмэй материальна бааза үбэлэй хаһада һайса бэлдэгдээ. Кабанскын районой Селенгинск һууриндахи һуралсалай-спортивна баазада, нютагай промышленностиин ба коммунальна ажаһуудалай предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой пионер лагерьта, мүн санын гол баазада спортын түхеэрэлгэнүүд олошоруулагдаа. Амарагшадые халуун эдеэ хоолоор хангалгада онсо анхарал хандуулагдаха юм. Санашадай гол баазын директор, СССР-эй спортын мастер Андрей Бурлаков, СССР-эй спортын мастерта кандидадууд Геннадий Орлов, Юрий Федоров, түрүү тренернүүдэй нэгэн А. Я. Ботышев гэгшэдэй үүсхэл, оролдолгоһоо ехэ юумэн дулдыдаха зэргэтэй.

Санашадай гол бааза хүдэлмэреэ нэгэшье үдэр таһалдуулангүй, үдэр бүри 500 гаран хүниие хангаха байна. Амаралтын хоёр үдэртэ «Элүүрые хамгаалгын үдэр», ГТО-гой нормо тушаалга болон элдэб мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг. Иимэ хэмжээнүүдтэ 1000, заримдаа 2000 хүн хабаадаха аргатай юм.

«Бүхы бүлөөрөө — стартда» гэһэн һонирхолтой мүрысөөн жэл бүри үнгэргэгдэнэ. Нёдондо спортивна 14 бүлэ тодороо бэлэй. Иимэ мүрысөөндэ Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг Холодиловтанай, Нечаевтанай, Хаминтанай бүлэнэр шалгаран гараһан юм. Физкультурнигай үдэрые угтуулан ветерануудай хабаадалгатай мүрысөөн үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

«Физическэ культура хадаа үргэн олон хүн зоной, илангаяа үхибүүдэй үдэр бүриин байдалда шэглэн орохо ёһотой» гэһэн эрилтэ табигдаха. Энэ талаар юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай, тусхай дунда эрдэмэй һуралсалай эмхи зургаануудай һурагшадай физкультурын хэшээлнүүд баазадамнай үнгэргэгдэдэг байна. Манай бүлгэм Улаан-Үдын 32-дохи дунда һургуулиие шефтээ абанхай юм. Һургуулиин директор В. М. Гуляев үнинэй энэ харилсаа холбоое саг үргэлжэ дэмжэдэг, эндэхи физкультурын багша С. Н. Шулунов үүсхэл шадабаритай хүн. Һайшаалтайнь гэхэдэ, иимэ мүрысөөнүүдтэ 1-дэхи классай һурагшадһаа эхилээд хуу хабаадалсадаг. Хүүгэдэй саадай багашуул 500 метр зайда санаар урилдадаг юм. Дүтэ ажаһуудаг ехэшүүлшье хоорондоо мүрысэдэг. Нёдондо Бальчуговтанай бүлэ санашадай мүрысөөндэ илаа һэн. Өөрөө Н. В. Бальчугов хүнгэн атлетикээр тренер мэргэжэлтэй. Иимэ жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа олон ааб даа.

Мүн ажаһуудаг газартань үхибүүдтэй, эдиршүүдтэй ябуулагдадаг хүдэлмэри урагшатай. Хүүгэдэй клубуудай, юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай, предприяти болон эмхи зургаануудай дэргэдэ «Эдир спартаковец» гэһэн 96 штаб байгуулагданхай. Бүлгэмэй үйлэдбэриин гимнастикын талаар методистнууд В. Е. Ловцова (оёдолой «Туяана» нэгэдэл), А. С. Горюнова («Бурятбыттрикотаж» нэгэдэл), Г. М. Орлов (1-дэхи горпищеторг), ниитын тренернүүд Е. С. Алемасова, П. А. Лаптев болон бусадшье хүн зониие физкультура, спортдо хабаадуулхаар эрмэлзэдэг, элсүүлдэг тула олоной хүндэдэ хүртэдэг юм.

Үсэгэлдэр конькигаар наадаха дуратайшуулда «Спартагай» стадион үүдэеэ сэлибэ. Хоккеистнүүд, футболистнуудай наадахаар, талмай эндэ түхеэрэгдэнхэй.

Үбэлэй спортивна хаһада бэлэдхэлые шалгажа үзэхэдэ, түмэр замшадай «Локомотив», ЛВРЗ-гэй спортклуб, Аршаандахи санашадай бааза, «Труд», «Динамо» бүлгэмүүдэй Дээдэ Онгостойдохи баазанууд урагшатай һайн бэлэдхэлтэй гэжэ элирээ. Тиихэдэ зарим һуралсалай эмхи зургаанууд, жэшээлхэдэ, Зүүн Сибириин технологическа, соёлой институтуудай, «Электромашина», шэлэй, судна бүтээлгын заводуудай коллективүүд өөһэдын спортивна баазагүй байһаар. Иимэ байдал спортивноэлүүржүүлгын хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ һаад тойбо ушаруулна гээшэ.

Электроникын, автоматикын, үйлэдбэриин эршэ дэлисын үргэдхэгдэжэ байһан мүнөө үе сагта хүн гээшэ бэе тамирайнгаа талаар бүхэ байха, шадал шандааһаа алдахагүй гэжэ оролдохо зэргэтэй. Үгыл һаа, ажал хүдэлмэридөө, үйлэдбэридөө бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжонуудаа дууһан хэрэглэжэ, зорюулжа шадахагүй бшуу. Тиимэһээл ямаршье наһанай, ямаршье мэргэжэлэй хүнүүд физическэ талаар бэеэ һорилгодо, спортивна хэмжээ ябуулгануудта олооро хабаадуулагдаха зэргэтэй гэжэ дахин дабтан хэлэе. Илангаяа үбэлэй сагта бэеэ һорилго аша туһатай, энэ үедэ бэеэ һориходо, хүйтэ абажа үбдэлгэ һэргылэгдэдэг гээшэ.

Иигээд тобшолбол, спортые юрэл харан һонирхолгын зүйл мэтээр бодохо бэшэ, харин үбэлэй сэлгеэн сэбэр агаарта эдэбхитэй амарха, сэнгэхыень олониитые уряалха байнабди.

В. КОНДАКОВ,
«Спартак» бүлгэмэй республиканска соведэй түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ.

Улаан-Үдын трикотаж гадар хубсаһанай фабрикада Светлана Ивановна Полякова (зураг дээрэ) дүрбэн жэлэй туршада хүдэлнэ. Тэрэ бэлэн продукци тушаан абажа, худалдан абагшадта эльгээдэг тушаалтай юм. Мүн комсомолка Светлана Ивановна цехэй ВЛКСМ-эй организациин секретарнин орлогшо юм. Тэрэ бригадынгаа соведэй бүридэлдэ мүн лэ ехэ ажал ябуулдаг.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ҮДЭР БҮРИЛ ОРОЛДОНОБДИ

Үбэлэй хүйтэнэй сагта үхэрнүүдые шахажа, шэгнүүрыень ехээр нэмээхэнь тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ. Хэрбээ зунай хүхэ ногоондо малые хээрэ удаан лэ адуулжа, садатарнь эдеэлүүлхэ, уһалхадал тэдэ һайса таргалдаг ааб даа.

Харин хүйтэнэй хаһада үхэрнүүдые үдэрынь нэмэри дулаан газарта байлгажа, үбһэ тэжээлыень зүбөөр хубаарилжа үгэхэ, тэрэниинь урид һайнаар буйлуулха, шанаржуулха, малай бэедэ шэмэ үгэсэтэй болгохо хэрэгтэй. Уһыень бүлеэдхэжэ уулгаха, һүниндөө дулаан байрада оруулжа хонуулха шухала. Юрэдөөл, эндэ малай харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэжэ шадаһанһаа, малшадай оролдолго хэшээлһээ ехэ юумэн дулдыдаха байна. Тиимэһээ үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор лэ малайнгаа хажууһаа һалангүй гэхээр хүдэлнэ гээшэбди.

Бидэ гэр бүлөөрөө олон жэлдэ мал харанабди. Жэл бүхэндэ гүрэндэ тушаагдаха үхэрнүүдые намар-үбэлэй сагта шахан таргалуулха харюусалгатай хэрэг манда даалгагдадаг. Мүнөөшье Санжа-Ханда Лубсановна нүхэртээ, Цырен-Доржо хүбүүтээ гурбуулан 303 үхэрнүүдые хаагаад эдеэлүүлжэ байнабди. Эдэ үхэрнүүднай ерэхэ жэлэй эхээр мяханай комбинадта ябуулагдаха юм.

Түрүүн октябриин эхеэр энэ гүүртэ бүридхэгдэхэдөө бүхы малнай шэгнэгдэһэн байгаа. Тэдэ хамтадаа 861 центнер үлүүтэй татаа гэхэ гү, али үхэр бүхэн 289 килограмм болоо һэн. Даабаринингаа ёһоор эдэ үхэрнүүдые гурбан һара соо шахажа, тус бүриинь 369—370 килограмм болгохо зэргэтэй зомди. Ондоогоор хэлэбэл, энэ үе соо 238 центнер мяха нэмэжэ абаха болонобди.

Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ тухай Сэлэнгын районой малшадай үүсхэл уряатай танилсаад байхадаа, бидэ баһал өөһэдын хаба шадалаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа һэмди. Шахалгын үедэ үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 800 граммһаа доошо бэшээр нэмээхын түлөө мүрысэхэ гэжэ шиидээбди.

Ажалаймнай түрүүшын дүн тээсгэн гаргагдаа юм. Шахамалнуудые шэгнэжэ үзэхэдэ, октябрь һарада хашараг бүхэн шэгнүүрээ 28 килограммаар нэмээжэ, тус тустаа 3,1 центнер үлүүтэй татадаг болоод байгаа. Ноябрьда тэдэмнай үшөөшье һайнаар таргалжа байна. Юуб гэхэдэ, хүйтэншэг болоходонь тэжээлэйнь рационие зарим тэды нэмээгээбди. Мүнөө үдэр бүхэндэ үдэрэй 15 килограмм сенаж, 3 килограмм үйрүүлэгдэһэн талха тариянай зүйл хуурайгаар, 30 килограмм кисель эдюулэгдэнэ, мал бүлеэдхэгдэһэн уһаар ундалуулагдана. Манай һанахада ноябрьда, декабрьда үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүлхэдэ 850—900 граммаар нэмээхэ арга боломжо бидэндэ бии. Оролдохол, ажаллахал хэрэгтэй болоно.

Нэн түрүүн дүршэл шадабаридаа түшэглэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ малаа хооллуулха, һайнаар харууһалха хэрэгүүдтэ анхаралаа ехээр хандуулха зэргэтэйбди.

Ч. САМБУЕВ,
Зэдын районой Оёорой совхозой мал шахалгын гүүртые даагша.

[...]НГЭЭ [...]ҮҮЛНЭ

...до шэнээр «Ципикан-...й һаалишад ...үедэ һү ...үүлнэ. Бри-... ажалаа эм-...малшадай фер-...һү һааха жэ-... сүм дүүр-...ноябриин хориной мэдээгээр шэнэ ажахы сагаан эдеэ гүрэндэ тушааха түсэбөө урагшатайгаар дүүргэһэн байна. Энэ совхозой һаалишан Руфина Филипповна Старкова үнеэн бүриһөө 2300 литр һү һаажа, район дотороо түрүүлээ. Энэ жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур мянгаад литр һү гүрэндэ тушаагаа.

Н. ДАМБАЕВ.

[...]ШАД ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

...трансстрой» ...нуудай ...шод БАМ-...гастогай ...жэлэй ...25 мянга ...эд бараа. ...Предпри-...өөрынгөө ...ческэ баа-...бхижүүлдэг ...льскын нэ-...йскын гүр-...нуудай ав-...заһабарил-...нууд баригдаа. Эндэхи цехүүдэй хүдэлмэриин оньһожоруулагдаһанай ашаар автобазын хүдэлмэришэдэй ажал нилээд хүнгэн болоо, автомашинанууд түргөөр, һайнаар заһабарилагдаа. Эндэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Шэнэ-Уоянай хоёрдохи автоколонны н коллектив түрүү зэргэдэ ябаһаар. Тэдэнэрэй дундa А. А. Атанасов, М. В Шелковников гэгшэдэй даадаг жолоошодой бригаданууд эрхимээр ажаллана.

Д. НИКОЛАЕВ

[...]ААГАА ХҮГЖӨӨХЭ

...удтай ху-...-экономиче-...ескэ холбоо ...тухай-...й Худалдаа ...ленна а ...нуудай ...э-... Партиин ... КПСС-эй ...(1982 он) ...3 он) Пле-...ринүүдтэи ...эвз зорил-...үүлэгдэжэ ...СР-эй ТПП-гэй съезд дээрэ хөөрэлдөөн болоо. Тэрэ ноябриин 24-дэ Москвада нээгдэбэ.

Съездэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалгые суглараг шадальга ...алгаар угтаһан байгаа. Гадаадын худалдаа наймаанай министрэй нэгэдэхи орлогшо Г. К. Журавлев тэрэниие соносхон уншаа.

СССР-эй ТПП-гэй президиумэй түрүүлэгшэ Е. П. Питовранов элидхэл хэбэ.

(ТАСС).

ШЭНЭ ЗАВОД

Загастайн сомоной Соведэй харьяата газар дээрэ асфальт-бетонно заводой түхеэрэлгэ хабсаргагдаба. Тэрэ нэгэ час соо 25 тонно асфальтно-бетон худхажа, бэлэн болгохо хүсэтэй юм. Заводой орёо оньһон түхеэрэлгэнүүдые хабсаргаха ажалда Москва хотын инженер-хабсаргагшад И. Т. Константинов, А. К. Топких гэгшэд горитойхон туһаламжа үзүүлээ.

Р. БАЛДАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ШЭМЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Үнеэдэйнгээ һү шэмые эрид дээшэлүүлһэнэй ашаар продукци үйлэдбэрилжэ гүрэндэ тушааха түсэбөө болзорһоо урилшалан дүүргэхээр социалис мүрысөөндэ оролсоһон Загарайн районой Онохойн совхозой һаалишад горитойхон амжалта түйлана. Эндэ ажалай тэмсэлдэ хабаадагшадай хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд таһалгаряагүйгөөр согсологдожо, эрхимлэгшэдынь тэрэ дороо урмашуулагдадаг заншалтай юм. Мүнөө совхозой һаалишад һү һаажа гүрэндэ тушааха байгша онойнгоо түсэбые һаядаа сүм дүүргэхээр ойртоо. Тиихэдэ зарим түрүүшүүлынь ерэхэ жэлэй тоосоогоор ажаллажа захалһаар үнихэнэй. Жэшээлбэл, ажахын түрүү һаалишан Анна Спиридонова жэлэй туршада 370 центнер һү һааха түсэбөө 430 центнертэ хүргэнхэй. Мүн дүршэлтэйшүүлэй нэгэн Мария Борисова байгша онойнгоо даабарие 10 центнерээр үлүүлжэ, бүхыдөө 400 центнер һү һаагаа. Эдэ һаалишад үнеэн бүриһөө һү һааха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэнхэй юм.

Магтаалтай һаалишад Екатерина, Логантий Козловтон жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2200—2479 килограмм һү һаагаад байна. Мүнөө дурсагдагша ажахын һаалишад үнеэдэйнгээ һү шэмые дээшэлүүлжэ, үбэлэй һарануудта продукци ехээр абаха зорилгоёо сүм дүүргэхэ хүсэлэнтэй ажаллана.

Д. МУНКУЕВ.

СЭЛЭНГЫНХИДЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

ХАРУУҺАНАЙЛ ХҮСЭН

Хүн бүхэнэй дааһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, адууһа малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ шадаал һаань мяха, һү болон бусад продукци ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ, гүрэндэ элбэгээр худалдагдаха. ингэжэ ороной Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ тодорхой хубита оруулагдаха байна гэжэ манай малшад һайн ойлгоно.

Тиимэһээ үбэлжэлгын үедэ мал ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолтой танилсаад. энэ талаар Сэлэнгын районой малшадай үүсхэлые дэмжэжэ. манай совхозой һубай малай гүүртэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа һэн. Тэрээн тухайнь районой «Улаан туяа» газетэдэ толилогдоо бэлэй.

Жэшээлхэдэ, малшадаймнай уялганууд соо иимэ тоонууд бэшэгдэнхэй. «1983 — 1984 онуудай үбэлжэлгын үедэ нэгэшье мал гарза хоролтодо оруулхагүй, намар — үбэлэй һарануудта 100 үхэр шахан таргалуулжа, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ 800 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэ, үхэр бүхэниие 360 килограмм шэгнүүртэй болгожо, мяханда тушааха зорилго табигдана».

Тэрэшэлэн совхоз гүрэндэ мяха худалдаха энэ жэлэй түсэбые ноябриин 26-да дүүргэхэ, мүн ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталай хахад жэлэй түсэбые баһал болзорһоонь урид бэелүүлхэ зэргэтэй.

Иимэ үрэ дүнгүүдые түйлаха арга боломжо манай малшадта бии. Гүүртэнүүдтэ дийлэнхидээ дүршэл шадабари ехэтэй. үнэн шударгы хүнүүд хүдэлнэ. Тэдэнэр жэлэй ямаршье сагта ажалдаа һайн үрэ дүнгүүдые түйладаг юм. Илангаяа эндэ коммунистнууд эрхим жэшээ харуулна. Могзоон гэжэ газарта буусатай дүршэлтэй малшан коммунист Валерий Верещагин үнгэрһэн зун—намарай үедэ үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 808 граммаар нэмээгээ. Баһал үнинэй малшан КПСС-эй гэшүүн Даши-Дондок Токтохоевтоной гүүртэдэ үнгэрһэн зунай бэлшээриин үедэ үхэр бүхэнэйнь шэгнүүр 835 граммаар нэмээгдэһэн байна. Эдэнэр гансашье зунай элдин сагта иимэ дүнгүүдые түйлаа бэшэ, үбэлдөөшье баһал түсэб, даабаряа амжалтатайгаар дүүргэдэг.

Түрүү малшад Бадара Самбуев, тэрэнэй нүхэр Ринчима, мүн Цыпилма Шойжинимаева гэгшэд харууһалдаг үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүрые нэмээхэ түсэбүүдээ дүүргэнхэй. Гална хашараг, бурууну удые харууһалдаг үхэршэд Д. Ц. Дашидоржиев, В. Ф. Карташевас, Ж. Д. Бубеев гэгшэд баһал түрүүшүүлһээ жэшээ абан хүдэлнэ.

Бүхы малшадайнгаа оролдосотой һайнаар ажаллаһанай ашаар жэлэй үнгэрһэн 10 һарада совхоз бүхыдэнь 2223 центнер мяха абажа, түсэбөө 115 процент дүүргээ. Жэлэй һүүл болотор бидэ мяханай үүлтэрэй 80 буруу буха, 100 эмэ хашарагуудые ажахынуудта худалдахабди. Энэмнай мяха худалдалгын түсэбэй дүүргэлтэдэ оруулагдаха юм.

Мүнөө совхозой гүүртэ, фермэнүүдтэ 2850 үхэр, 1080 адуу морид үбэлжүүлэгдэжэ байна. Адууһа малай үбэлэй байранууд хуу заһабарилагданхай, дулаалагданхай, даб дээрэ эдюулхэ үбһэ тэжээлшье зөөгдэнхэй.

Бүхы малда уһа бүлеэдхэжэ уулгаха, бүдүүн тэжээл бүтлуулха түхеэрэлгэнүүд хүдэлгэдэнэ. Тураһан, муудаһан малые дары илгажа, тордихо тусхай пункт эмхидхэгдээ. Намарай урин дулаанда малшад үхэрнүүдээ һайнаар бэлшээжэ, хүсэ шадал һайса абхуулаа. Хэрбээ нёдондо октябрь, мүн ноябриин түрүүшын хахадта арбаад үхэр гарзалуулагдаһан һаа, мүнөө оройдоол хоёр үхэр гарзалаа.

Үбэлжөөнүүдтэ байһан малшадай һайнаар хүдэлхынь, абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхынь тула дирекци, партийна организаци, профсоюзай комитет эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ горитой хүдэлмэри ябуулна. Энээн тушаа тодорхой түсэб зохёогдонхой. Тэрэшэлэн малшадые соёлой, медицинын, ажаһуудалай хэрэглэмжын талаар хангаха тодорхой хэмжээнүүд абтана.

М. ЦЫБИКОВ,
Яруунын районой «Целинный» совхозой партбюрогой секретарь.

ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

БЭЕЛҮҮЛХЭ ЗОРИЛГОНУУД ЕХЭ

Ахын районно партийна XXV конференци дээрэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь **Н. Б. Бужинаев** тоосоото элидхэл хэбэ.

—КПСС-эй XXVI съездын, тэрэнэй удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар хэмжээ ябуулганууд хараалагдажа ябуулагдаһан, эрхилэгдэжэшье байна,— гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.— Гүрэндэ мяха, һү, ноохо тушааха гурбан жэлэй түсэбөө дүүргэхэй. Энэ табан жэлэй жэл бүхэндэ арбадахи табан жэлэй жэл бүхэнэйхидэ орходоо, 611 центнер ехэ мяхан, 59,2 центнер ехэ ноохон худалдагдаһан байна. Харин һү һаалга урдахи табан жэлэйхидэ орходоо доошолобо. «Коммунизм», «50 лет Октября» колхозуудай гэшүүд зарим тэды амжалтануудтай. Тинхэдэ «50 лет Октября» колхоз мал үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргэхэ аргатай. КПСС-эй райкомой гэшүүд мал адуулагша О. Д. Патархеева, хонишод И. Б. Соетова, М. Д. Самбаева, һаалишан В. Л. Сыренова, коммунистнууд хонишод О. С. Гомбоев, В. М. Ошоров, мал адуулагшад М. О. Арзухаев, һаалишад С. О. Иванова, С. Ж. Унжуева болон бусад үндэр дүнгүүдые харуулан ажаллажа байнхай.

Тоосоото элидхэл дотор хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ асуудалда горитой анхарал хандуулагдаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэхи колхозууд жэлһээ жэлдэ гүрэндэ үридэ ороно. Тиимэһээ һү, мяха, нооһо ехээр үйлэдбэрилдэг болохо, продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулха, ажал хэрэгтээ эзэн бусаар хандаха ябадалнуудтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ гэһэн шухала зорилгонуудай табигданхай байһаниинь эли. Нэн түрүүн ажахынуудта ниитын адууһа мал болон хамтын бусад зөөрие хүсэд дүүрэнээр бүридхэн тодорхойлхо, тоо бүридхэлэй хүдэлмэрие бүхыдэнь һайжаруулха хэмжээнүүд һаяын сагта заатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой. Энэ хэрэгэй бирагүй байдалһаа уламжалжа, 1982 оной эсэслэтэр ажахын тоосоо колхозуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэһэн ажал ябуулга үшөө гүйсэд бэелүүлэгдээгүй байһаар. Мүн энэл шалтагаанаар хамтын подряд дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри хангалтагүй муугаар ябуулагдана. Конференциин делегат, райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин түрүүлэгшэ **Д. С. Унжуев** тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсахадаа, районой ажахынууд үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада гүрэндэ ехэ үритэй болоо гэжэ онсолобо. Тиимэһээ үйлэдбэриин ашаг үрые эрид дээшэлүүлхын тула һаяын сагта колхозуудай экономическа албануудай хүдэлмэри һайжаруулагдаха, түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлэгдэхэ зэргэтэй гэбэ. Байгша оной байдалаар багсаамжалхада, малай тоо толгой 1980 онойхидо орходоо, олон байхаар хүлеэгдэнэ. Гэбэшье хараалагдаһан хэмжээндээ хүрэхэгүй байна. Юуб гэхэдэ, тугал, хурьган, унаган үсөөнөөр абтана, мал ехээр гарзална. Һарлаг болон хайнагуудай үүлтэр һайжаруулха, мал үбшэнһөө һэргылэн аршалха хүдэлмэри һайнаар ябуулдаг болохо хэмжээнүүд мүнөө эндэ хараалагдана. Жэшээлхэдэ, һарлагуудай үүлтэртэ фермын «50 лет Октября» колхозой нэгэ отделенидэ байгуулагдаха тухай элидхэлшэ мэдүүлээ. Мүн «Коммунизм» колхозой мал адуулагша **В. Л. Сыренова** ехэ һү һаадаг болохын тула эмэ хайнагуудай тоо толгойе олошоруулха хэрэгтэй гэжэ мэдүүлһэн байна.

Район дотор адуун һүрэг үсхэбэрилхэ хэрэгтэ һүүлэй үедэ анхарал хандуулагдана. Үшөө 1982 оной хабар КПСС-эй райкомой бюро адуу олошоруулха хэмжээнүүдые хаража үзэһэн байгаа. Тиигэжэ нютагай эрхэ байдалда тааруу шухала һалбарие саашадань хүгжөөхэ талаар хүдэлмэри бэелүүлэгдэнэ. Иимэ шэглэлтэй ажал ябуулга үргэлжэлүү-

лэгдэхэ зэргэтэй гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдээ. Элидхэлшэ, конференцин делегадууд ниитын адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула үбэлжэлгын үедэ дутамаггүй хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ шухала гээд онсолоо. Мүнөө ажахынууд арбадахи табан жэлэйхидэ орходоо, бага тэжээл бэлэдхэнэ. Энэ ушарай колхозуудай үйлэдбэридэ муугаар нүлөөлһэниинь мэдээжэ. Иимэ байдалтай саашадаа эбсэхэ аргагүй. Тиимэһээ элдүүрилэгдэдэг газартаа эзэн ёһоор хандажа, нютагай бэ минерально утэгжүүлхэ, паар хадалан болохо, газарай хүрьһэ гэмтээхэгүй гүрим үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ шухала гээд хэлэгдээ. Мүн олон жэлэй ногоо тариха, нуга, сабшалан һайнаар уһалха, шэнэ газарнуудые ашаглаха гэхэ мэтэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ эхилхэ юм. Конференциин делегат, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **В. Л. Арданов** тэжээл бэлэдхэхэ асуудалда анхаралаа ехээр хандуулжа, нуга сабшалангай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ ёһотойбди гээд тобшолбо.

Хүдөө ажахын техникые дүүрэн хүсэн соонь хүдэлгэхэ хэрэгтэй гээд элидхэл дотор дурдагдаа. Юуб гэхэдэ, эндэхи ажахынуудай тракторнууд республикын бусад районуудта орходоо, хоёр дахин багаар ашаглагдадаг байха юм. Тиихэдэ хүдөө ажахын оньһон техникэ һайнаар заһабарилха, хадагалха тушаа хөөрэлдөөн конференци дээрэ болоо.

Тоосоото үе соо районой колхозууд 2.502 мянган түхэригэй капитальна һомололго ашаглаа. Тэрэнэй 367 мянганиинь техникэ абаха хэрэгтэ гаргашалагдаһан зэргэтэй. 3906 дүрбэлжэн метр талмайтай 69 гэр байра бодхоогдоо. Эбэртэ бодо малай 14, хонидой 6 байра баригдаа, «Улаан Аха», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта мүнөө хүрэтэр барилгашадай саг үргэлжын бригаданууд үгы байһаар, тэдэнэр өөһэдын барилгашадые бэлдэнэгүй, дарханай хүдэлмэри хэхэ тусхай газаргүй гэжэ элидхэл соо шүүмжэлэл хэгдээ.

Мүнөө Орлиг Монгой хоёрые холбохо авто-харгы баригдажа байнхай. «50 лет Октября», «Коммунизм» колхозуудай, Ахын геологическа экспедициин коллективүүд шухала энэ хэрэг бэелүүлгэдэ горитой хубитаяа оруулна. Тус харгын районой бүхы талын ажабайдалда айхабтар ехэ нүлөө үзүүлхэ байһыень тэмдэглэһэнэй үлүү ха. Мүн Аха дээгүүр хүүргэ бариха асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ барилга-заһабарилгын участок Орлигто гурбан жэлэй туршада ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Тэрэ 1091 мянган түхэригэй капитальна һомололго ашаглаа, 2060 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр баряа.

Саашань эхидхэлшэ районой предприяти, эмхи зургаануудай гурбан жэлэй туршада бэелүүлһэн ажал хэрэгүүд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

КПСС-эй райком, тэрэнэй бюро тоосоото үе соо партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр хандуулжа, эхин парторганизацинуудай дайшалхы шэнжые, коммунистнуудай түрүү ябадаг үүргые дээшэлүүлһэн, партиин гэшүүдые, кадрнуудые үйлэдбэриин шухала газарнуудта тааруулан табиха хэрэг ажабайдалай эрилтэнүүдтэй зохилдуулан эрхилһэн байна.

Партиин райком, районой парторганизацинууд үзэл суртаалай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэн юм. Гэбэшье КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь дүүргэхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха ёһотой гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Энэ оной үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мал ажалай продуктнуудые шадаал һаа ехээр үйлэдбэрилхэ зорилго мүнөө малшадай урда табигданхай. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажалай түрүүшүүл энэ үбэлжэлгын үедэ амжалтатай һайнаар ажаллая гэһэн үүсхэл гаргаһан байна. КПСС-эй райкомой бюро тэрэниинь хаража үзөөд, һайшааһан, дэлгэрүүлхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһан байна. Мүнөө малшадай эрилтэнүүдые хангаха, тэдэндэ али зэргын туһа хүргэхэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ ажал хэрэгүүд тухай конференциин делегадуудта дуулгагдаа. Гэбэшье малшадай, районой ажалшадай ажаһуудалай эрилтэнүүд үшөөл муугаар хангагдадаг байна гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ. «50 лет Октября» колхозой парткомой секретарь **С. П. Иванов** элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсахадаа, колхознигуудай һуудал байдалай олон асуудалнууд һаяын сагта шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ хэлээ. Колхозойнь 4-дэхи отделенидэ электрын элшэ хүсэн татагдахаар хараалагдана. Сорог һууринда 20 хүнэй бэеэ аргалуулха участково больница нээгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Тэрэшэлэн үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулиин филиал эмхидхэхэ тушаа асуудал хаража үзэхэ хэрэгтэй. Сорогтохи сад-ясли, колхоздо ашаглагдажа байһан АТС үргэдхэхэ хүдэлмэри ябуулагдаха юм. Районой больницын ахамад врач, делегат **В. В. Еманов** ажалшадые медицинын талаар хангаха хэрэг һүүлэй үедэ яһала һайжаруулагдаа гээд мэдээсээ. Тиигэжэ шэнэ аппаратура, оньһон хэрэгсэлнүүд тодхогдоһон байна. Хэдэн мэргэжэлтэд район эльгээгдээ. Зүгөөр ажалшадай элүүр энхые сахин хамгаалха хэрэгтэмнай үшөөл шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон гэжэ тэрэ дурдаба. Юуб гэхэдэ, нарайлалгын, үхибүүдэй отделенинүүдые амяарыень түбхинүүлхэ хэрэгтэй. Мүн эмшэлэлгын зарим түхеэрэлгэнүүд дутагдана. «50 лет Октября» колхозой мал адуулагша **М. Ц. Аюшеев** холын фермэ, гүүртэнүүдтэ ажалладаг малшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха хэрэгэй зарим дутагдалнууд дээрэ тогтоо.

Элидхэлшэ, делегадууд малшадаар хүдэлхэ хүнүүдэй дуталдадаг боложо байһан ябадалда анхаралаа ехээр хандуулһан байна. Улаан Аха колхозой хонишон **М. Д. Самбаева** һүүлэй жэлнүүдтэ хонишодые халаха залуушуулые олохонь бэрхэтэй болонхой гэжэ һанаагаа зобожо байһанаа элирхэйлбэ. Тиимэһээл хүдөөгэй залуу үетэниие ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ гээшэ мүнөө угаа шухала. Партиин, ажалай болон дайнай ветеран **Д. Д. Ошоров** залуушуулые хүмүүжүүлгын зарим талануудаар дээрэ тогтоһон байна. Тиихэдээ бидэнэр, аха нүхэдшье энэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа шадахабди гээд мэдүүлээ.

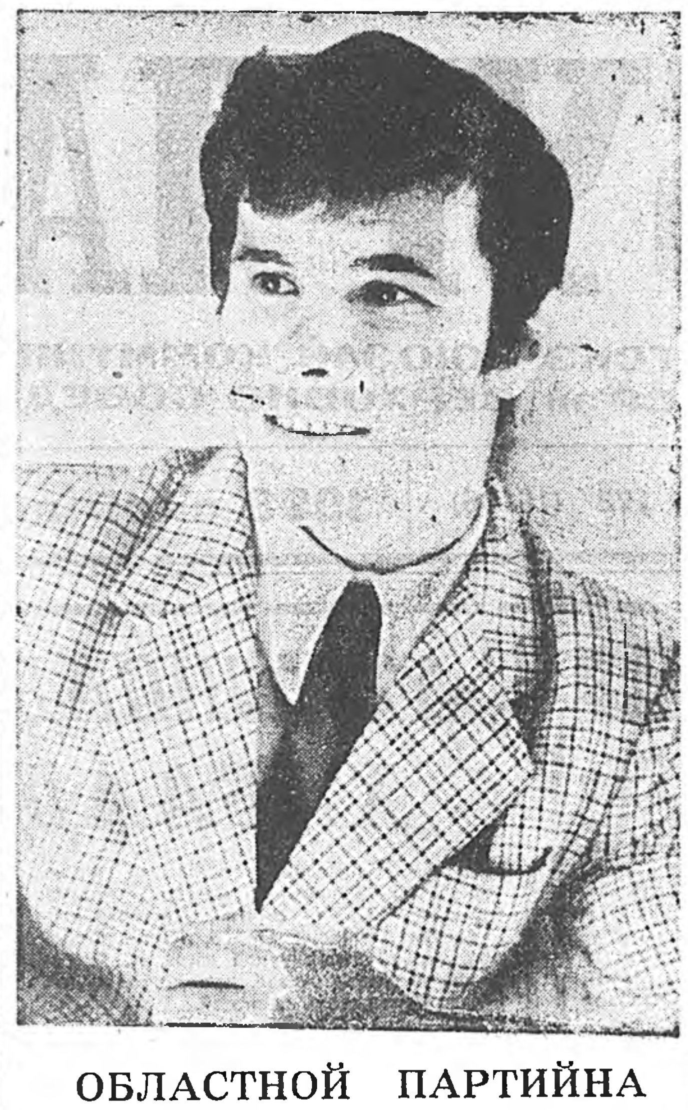
Тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан бусад нүхэд мүн лэ партийна организацинуудайнгаа эрхилжэ байһан ажал ябуулгануудта анхаралаа хандуулжа, КПСС-эй XXVI съездын, тэрэнэй удаадахи партиин ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула эмхидхэлэй, ойлгуулалгын ехэ хүдэлмэри бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ тэмдэглэбэ. Имагтал, районой коммунистнууд түрүү зэргэдэ ябажа, сүг хүдэлдэг нүхэдтөө ёһото жэшээ болохо зэргэтэй гэжэ конференциин делегадууд нэгэн дуугаар мэдүүлбэ.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо **С. В. Ангапов** конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

* * *

Шэнээр һунгагдаһан КПСС-эй райкомой түрүүшын пленум үнгэргэгдэжэ, эмхидхэлэй асуудалнууд харагдаа. Партиин райкомой нэгэдэхи секретаряар **Н. Б. Бужинаев**, секретаряар **Я. Д. Галсанов** һунгагдаба.

Ц. ЦЫБДЕНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАТ

Зэдын районой Алсагай совхозой механизатор залуу коммунист Михаил Петрович Яковлев (зураг дээрэ) һая боложо үнгэрһэн районно партийна конференциин делегадаар һунгагдаба. Михаил Петрович залуушье һаа, механизаторай мэргэжэлые эрхимээр шудалһан, ажалдаа үндэр харюусалга мэдэрэн ажалладаг юм. Хүдөөгэй механизатор жэлэй ямаршье сагта таряа тарилга, хуряалга гэхэ мэтэһээ эхилээд, оньһон техникын хэрэгтэй газарта ажалладаг. Тэрэнэй эсэгэнь, хоёр аханарынь бултадаа механизаторнууд юм. Михаил Петрович — уг залгамжалһан механизатор.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АМЖАЛТАТА… ДАБШАНАБД…

Манай комбинадта ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөнэй эхилһээр 25 жэлэй ой энэ жэлдэ гүйсэбэ. Бүри 1960 ондо Москвагай түрүү предприятинуудай коллективүүдэй жэшээгээр манай нарин сэмбын фабрикын коллектив «Коммунис ажалай предприяти» гэһэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэхэ гэһэн харюусалгата социалис уялга абаа һэн. Тинхэдэл «Коммунис ажалай бригада» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хүдэлөөн эхилээ бэлэй.

Энэ хүдэлөөнэй эхи табигшадай нэгэн болохо ээрэлгын цехэй Сергей Щитовой бригада эгээл түрүүлэн «Коммунис ажалай бригада» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Тэрэнэй жэшээе дахагшад олон һэн. Тиигэжэ комбинадай коллектив бүхыдөө социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргээ. 1961 оной октябриин 17-до КПСС-эй XXII съездын нээгдэхэ үдэр манай коллективтэ «Коммунис ажалай предприяти» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүрэһэн байна. Энэ хадаа оньһон түхеэрэлгэнүүдые ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар комбинадай коллективэй туйлаһан амжалтын толотомо гэршэ болоо.

Тэрээнһээ хойшо үнгэрһэн хугасаа соо комбинадай коллектив ажалайнгаа алдар солын заншалнуудые улам арьбадхан, ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө социалис мүрысөө улам үргэнөөр эмхидхэн, үндэр нэрэ зэргээ энэ хорин жэлдэ нэрэтэй солотойгоор абажа ябана.

Мүнөө комбинадай хүдэлмэришэдэй 95 процент социалис мүрысөөндэ хабаадана. Наян процентһээ олониинь коммунис ажалай ударнигууд. Нооһо илгалгын, ээрэлгын, шэрдэлгын цехүүд «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Мүн 53 бригада, 10 участок энэ үндэр нэрэ зэргэ зүүжэ ябадаг юм. Тэдэнэй тоодо З. П. Аносовагай ударидадаг нооһо илгагшадай, В. Д. Манинай толгойлдог бүд нэхэгшэдэй, утаһанай холисо бэлэдхэлгын участогай О. Б. Климугай, С. Б. Чимидун гэгшын хүтэлбэрилдэг шэрдэгшэдэй болон бусад бригадануудые нэрлэлтэй.

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо комбинадай цехүүдтэ олон һонирхолтой үүсхэлнүүд гараһан байна. Тэдэнэй илангаяа һонирхолтойнь комбинадай парткомой заседанинууд дээрэ зүбшэгдэн хэлсэгдэжэ, олондо дэлгэрүүлхээр шиидхэбэри абтадаг юм.

Тиигэжэ, жэшээнь, арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхиндэ парткомой заседани дээрэ Б. Э. Аюшневагай ударидадаг нооһо илгагшадан эхилһэн «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэлэй даабарие — 3 жэл соо» гэһэн үүсхэлые дэмжэн дэлгэрүүлхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа һэн. Тус бригада абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Мүнөө тэдэнэр сагые арбан һараар ахижа ябана. Бригадын гэшүүн, залуу коммунист Е. А. Хантуева 1983 оной сентябрь һарада арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ дүрбэн жэлэй түсэбые сүм дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэнхэй.

КОМБАЙНЕР СОЛОЁО ДУРДУУЛХААР

Колхозой конторын ута коридор соогуур зүүлжээ ошожо ябахадамнай, парторгын кабинет соо хүнүүдэй шанга шангаар хөөрэлдэн, ямаршьеб даа тон шухала асуудал зүбшэжэ, бидэнэй анхаралые эжэлүүдгүй татаадхиба.

Парткомой үүдые татан ороходомнай, «Родина» колхозой партийна организациин секретарь Валентина Васильевна Черных, комсомольско организациин секретарь Иван Дмитриевич Яньков болон ажахын бусад хүтэлбэрилэгшэд сугларанхай, таряа хуряалгын дүнгүүдые гарган, тэрэнэй ямараар үнгэрһэн, хэнэй шалгарһан тухай хөөрэлдэн һууба.

— Анвар Хайрулин таряа хуряалгада колхоз соогоо түрүүлээ. Нёдондошье тэрэ эрхим дүнгүүдые туйлажа, район дотороо хоёрдохи һууриda гараа һэн. Энэ жэлдэ 15680 центнер таряа сохихо түсэбтэй байһан һаа, тэрэнээ 17623 центнертэ хүргөө, —гэжэ Валентина Васильевна омогорхол ехэтэйгээр хөөрэнэ.

— Анварай түрэлхид аяар холын Татарай АССР-һээ манай нютаг нүүжэ ерэһэн намтартай юм. Аха дүүнэрынь, нагаса абгайнарыншье колхоздомнай олон. Мүн тэдэнэр бултадаа эбтэй эетэйгээр, эрхим һайнаар ажалладаг хүнүүд даа. Сэхынь хэлэхэдэ, таанар өөһэдөө ошожо харагты, танилсагты.

Парткомой секретарь Валентина Васильевнагай зүбшэлөөр бидэнэр Хайрулинайда хүрэжэ, тэрэнэй гэр бүлэтэйнь танилсаа һэмди. Анвар наһаар залуушье һаа, гэр бүлэ болон түбхинэнхэй, хоёр бишыхан хүүгэдэй эсэгэ боложо үрдиһэн байна. Мүн ажалай амташье яһала таниха болоо. Бүри багахан, һургуулиин шаби ябахадаа, тэрэ Ахмад Махмудович Бикмулин гэжэ абгатаяа таряа хуряалгада хабаадалсадаг, абгадаа шадаха зэргээрээ туһалалсадаг һэн. Мүнөөшье Анвар абгынгаа хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звенодо ажаллаһаар. Ахмад Махмудович залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ үедөө Анварташье туһатай зүбшэл заабари үгэлсэнэ. Харин Анвар харюудань абгынгаа хүбүүн Мишые өөрынгөө мэргэжэлдэ дурлуулхые оролдон, шаби болгон абанхай.

Анварай туйлаһан амжалтада хамта хүдэлдэг нүхэдэйнь хубита мүн лэ оролсоно гээшэ. Ушар тиимэһээл ажал хэрэг тухайдань асуухадамнай, залуу механизатор энеэбхилэн, хөөрэлдөөгөө ондоо болгожо, хани нүхэд тухайгаа хөөрөөд орошодог байгаа.

Ажалай ветеран, һурган хүмүүжүүлэгшэ нүхэр Бикмулинай даадаг звенодо залуушуул олон юм. Тэдэнэй дундаһаа партиин гэшүүн Р. Варфоломеевые, А. Н. Чулковые, Н. Ф. Чулковые, В. И. Евсеевые нэрлэхээр. Эсэгэ хүбүүн Чулковууд энэ бригадын эрхим механизаторнууд юм. Иигэжэ аха нүхэдэйнгөө зүргөөр дабшажа, тэдэнэйнгээ хэжэ ябаһан хэрэгые саашань үргэлжэлүүлдэг хүбүүд энэ нютагта олон байха. Иннокентий Матвеевский, Ренард Гарипов, Александр Ушаков гэгшэдые абаад үзэхэдэ, хэды залуунуудшье һаа, хэжэ ябаһан ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг.

Анвар Хайрулиншье хани нүхэдһөө гээгдэхэгүйе орол-

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛБЭ

Ниитынгээ адууһа малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоһон Кабанскын районой «Шергинский» совхозой Красноярскын һаалиин фермын коллектив эрхим амжалта туйлаһанаа мэдээсэбэ. Жэлэй эхинһээ хойшо һү ехээр һаахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлһэн эндэхи һаалишад сагаан эдеэ үйлэдбэрилжэ гүрэндэ тушааха байгша онойнгоо түсэбые урдишалан сүм дүүргэбэ. Дурсагдагша фермын коллектив жэлэй эхинһээ хойшо бүхыдөө 3942 центнер һү һаажа, даабаряа 342 центнерээр үлүүлһэн, мүн бүхы продукциингаа 80 гаран процентые тоһоной заводто нэгэдэхи сортын шанартайгаар тушааһан байна.

Энэ коллективтэ һү һааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо уридшалагшад олон. Жэшээлбэл, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Любовь Максимовна Суворова, үнинэй һаалишан Васса Васильевна Белоусова гэгшэд ерэхэ жэлэй тоосоогоор ажаллаһаар үнинэй юм.

Н. ДАМБАЕВ.

АЖАБАЙДАЛАЙ ХАРАА БОДО…

ОЙ МОДОН—МАНАЙ БАЯЛ…

«ОГТОРГОЙ тулама хара-хүхэ ой...»

Оройдоол хэдэхэн үгэ. Эдэ үгэнүүд үльгэр домог соошье, арадай дуун соошье ушардаг лэ.

«Огторгой тулама ой» — гэһэн үгэнүүдые һонирхон, гайхан дабтахаш. Хаанаһаа гээшэб элэ үгэнүүд? Дуун соохоо гү? Үни холо сагта һохор дуушад шууюур дээрэ дууладаг байһаниинь ойндо орожо, үнгэрэн ошоһон сагууд зурагашахадал гэхэ. Захагүй үргэн тала дайда урдашни нэмжыжэ, огторгой тулама ой модотой тайга урдашни хүхэржэ, харгы зам саашаа зурын ошоходол гэхэ. Үнэхөөроошье, ой модоор орон нютагнай элбэг даа. Хаанашье — хото, хүдөөдэшье, таряалан, сабшалан тойроодшье гол, мүрэнние зубшаадшье ой тайга ушарха... Тиимэһээл ой модондо хабаатай нэрэнүүд олоор ушарна бшуу. Жэшээлхэдэ, Нарһата, Шэнэһэтэ, Хуһата, Уляаһата гэхэ мэтэ. Энэньшье гайхалгүй. Ой модон үни сагһаа хойшо хүниие хубсалуулна, хооллуулна бшуу. Гэр байра барилгада, хүүргэнүүдые бодхоолгодо, тээрмэнүүдые тодхолгодо хэрэглэгдэнэ. Тиихэһээ гадна, хаташаһан модоор түлеэ хэжэ, хүйтэнһөө бэеэ абарнабди.

Ой модон уран зохёол соошье магтагдажа, уран зурагташье харуулагдана. Жэшээлхэдэ, Леоновой «Ородой ой» гэжэ ном соо магтан дуулагдана. Шишкинэй зурагууд байгаалида зорюулагданхай.

Ой тайгын дундаршагүй баялигһаа үдэр бүхэндэ хүртэнэбди. Жэл бүхэндэ дүрбэн зуун миллион кубометр модо отолнобди. Иигэжэ хэлэхэдэ, хэн нэгэнэй сэдьхэл үбдэжэ болохо. Мэргэжэлтэдэй баталһанай ёһоор, ой модондо гамтайгаар, зүбөөр хандаад байбал, газар дорохи баялигһаа ондоо юумэниинь гэхэдэ, мүнхэ баялиг мүн. Тэрэ ургажал, ургажал байха болоно бшуу.

...НЭГЭТЭ Калининска областиин Таложни тосхон соогуур гаража ябатараа, иимэ ушартай тохёолдоо һэм. Автобус зогсожо, үхибүүдэй шаг шуугята хүюн абяан дуулдаба. Һүүлдэ ойлгоходомнай, эндэхи хүдөөгэй һургуулиие дүүргэжэ гараһан хүбүүд, басагад һургуулидаа дурасхаал болгон, модо һуулгажа байба... Тээ саанань шууяжа байһан мододые һуулгаһан хүбүүд, басагадай үхибүүдынь һургуулида оронхой. Харин мүнөө һуулгажа байһан мододынь холоһоо обёоргдоношьегүй.

Ямар һайхан заншал гээшэб! Гэр айл болоһон хоёр залуушуул нэгэ-нэгэ модо һуулгана... Залуу эсэгэ үхибүүтэй болохолоо, газаагаа модо һуулгана... Космонавтнууд замбуулинай дайдаһаа бусахадаа, ниидэлгынгээ дурасхаал болгожо, модо һуулгана... Хэн нэгэнэй һайн һайхан хэрэгүүдэй амиды хүшөө боложо, тэдэнэр ургажал, шууяжал байна. Эдэмнай онсо ондоо модод гээшэ — «тэдэнэр сэдьхэлтэй, тэдэнэр хэлэтэй».

Тиимэһээ үзэхые үзэһэн, ябахые ябаһан зон эсэгынгээ һуулгаһан модоной ойро ерэжэ зогсон, удаан саг соо аниргүй бодолгодо абтана. Эхэ, эсэгынгээ урда һанаандаа тоосожо, тэдэнэргээ хандажа, ойндоо хөөрэлдэнэ бшуу. Жэшээнь, Андрей Болконский олон жэлэй дуб модонтой, амиды хүнөөр хөөрэлдэжэ байһандал адляар, хөөрэлдөө бшуу. Ушар иимэһээ «Слово о полку Игореве» гэжэ зохёол бэшэһэн түүхэшэн «Ородой газар дайдын түлөө ами бэеэ хайрлангүй унаһан хүбүүдые харахадаа, ой модоншье уйдхар гашуудалда абтажа, газарта хэбтэшоо», —гээд бэшэнэ.

НЭГЭТЭ үүри хүгшэниинь эжыдэмни ерээд, сай уужа һуухадаа ингэжэ хөөрөө агша һэн:

«Шэнэ гэртэй боложо амараа даа. Уһан, түлеэн гэхэгүй, баһашье амар лэ байна даа. Зүүдэндээшье үзөөгүй жаргалтай байдалда ороод лэ байнаб».

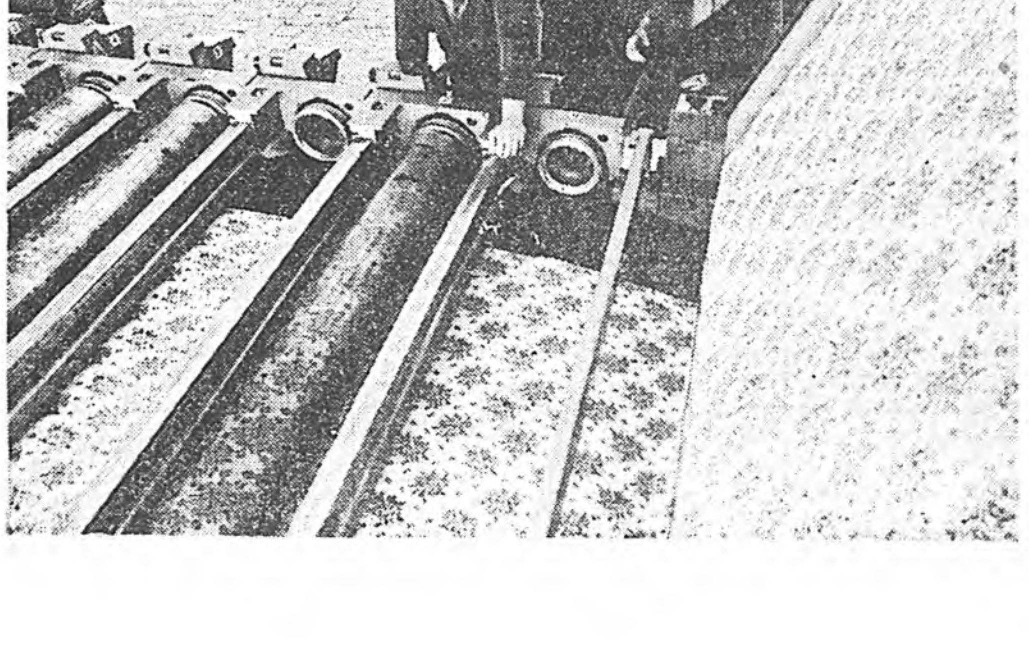
Хуушан гэрыень задалхадань, хаража байһанаа дуулгахадаа, яһала тэсэжэ хөөрэбэ, харин үшөө үбгэ эсэгынь һуулгаһан уляангир мододые сабшажа, хюрөөдэжэ эхилхыень харахадаа, сэдьхэлээ үбдэһэн тухайдаа мэдүүлхэдээ, тэсэжэ ядан, аниргүй болошобо.

Сэрэгшэд (шархатаһан) буугай һомондо дайруулһан мододые харахадаа, баһал нигэжэ хайрладаг шуу. Сонхынгоо дэргэдэ тариһан модыемни хэн нэгэнэй сабшаа, тайраа һаань, юун бололтой гээшэб гэжэ һанахадамни, ехэл гашуудалтай байгаа һэн.

ДЭЛХЭЙ дээрэ суутай, мэдээжэ модод олон. Запорожидохи зуун жэлэй дуб модо хэн мэдэхэгүйб даа. Тэрэ модон доро хасагууд сугларжа, Турциин султанда харюу бэшээ һэмнай. Тэрэ модомнай тусхай паспорттай, хажуудань хэбтэһэн шулуун дээрэ нигэжэ бэшээтэй: үндэрынь 36 метр, диаметрынь 4,3 метр, тойроод 6 метр 32 сантиметр, 700 жэл болоһон түүхэтэй. Ойндошье багтахаар бэшэ. Энэ модон дээгүүр зуун жэл долоо дахин үнгэрөө бшуу!

Сочиин саад ба сэсэг ургуулгын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай селекционно саадта Хани барисаанай модон ургадаг. Мүнөө тэрэниие ямар түрэлэй модон бэ гэжэ хэлэхын аргагүй, юундэб гэхэдэ, энэ модондо испан апельсинэ, итальян лимон, американ грейпфрут гэхэ мэтэ хамта 45 ондо ондоо жэмэс ургана. Элдэб оронһоо ерэһэн айлшад өөрынгөө нютагай модо энэ модондо тари тариһаар энэ болгоо бшуу. Харин энэ модые Отто Юльевич Шмидт энэ суута саадта асаржа һуулгаһан байгаа.

Литвада музей болоһон дуб модоной үүдэнүүд сэ-

УКРАИНЫН ССР. КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ Ворошиловградска трикотажна фабрикын коллектив орон доторoo түрүүлэн арадай үргэн хэрэглэлэй һайн шанартай эд бараа бүтээн гаргалгые дээшэлүүлхэ талаар социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн үүсхэл гаргаһан юм.

Үйлэдбэриин аша үрые, продукциин шанар дээшэлүүлжэ, трикотаж нэхэгшэд үйлэдбэриин хэмжээнэй болон ажалай бүтээсын талаар табан жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн шэнэ уялгануудые абаа. Гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэй зүйлнүүдые бүтээн гаргалгые 59 процентдэ хүргэхэ гэжэ хараалагдана. Худалдан абагшадай эрилтэдэ тааралдуулан, продукциингаа ассортиментые 75 процент хүрэтэр шэнэлхэ гэжэ түсэблэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: трикотаж бүд дээрэ зурагуудые хэдэг участок. Эндэ мүнөө үеын эрилтэдэ таарамаар түхеэрэлгэ тодхогдонхой.

ТАСС-ай фотохронико.

...ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

...нүүдай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай хүдэлмэри бүхы талаһаань, тусхайлан хэлэбэл: хүгжэмээр, медицинээр болон соёлой талаар, мүн хэрэглэмжые комплексно гуримаар хангаха хэрэгтэй ... һаяхан республикын зүблөөн зарлагдаһан ... бүблөөндэ манай республикын арадай ажахыда ... хабаринуудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсажа, ...СР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын ... С. В. Ангаповай элидхэл шагнаһан, зүбшэн ...

МАЛШАДЫЕ ХАЛУУН АНХАРАЛААР ХҮРЕЭЛЭЕ

...соогоо бэлдэлгэ хээ. Тиигэжэ үбэлжэлгын эхинһээ эндэхи соёлшод мал ажалай фермэнүүд дээгүүр 166 концерт наада табяад байна. Энэ һайн эхин гээшэ.

Гэхэтэй хамта манай нүүдэл клубуудай хүдэлмэриие бүхы дээрэнь абажа харахада, һаһанда яашье хүрэнэгүй. Районуудта бии байгаа 70 автоклубуудай 36-ниинь үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ хэрэглэгдэһэн байха юм. Бэшэниинь ажахын жэлэй тон харюусалгатай хаһада эбдэрхэй байһан. Илангаяа Баргажанай, Загарайн, Бэшүүрэй, Хурамхаанай, Хяагтын автоклубуудай хүдэлмэри хангалтагүй. Сэлэнгын районой соёлой таһагай табан автоклубай гурбаниинь удаан сагай туршада заһабарида байһаар. Иимэрхүү ушар мүн лэ Зэдэдэ үзэгдэнэ. Тиихэдэ Түнхэндэ ори ганса аатоклуб ашаглагдана.

Районуудай «Госкомсельхозтехникын» баазада автоклубуудые заһабарилха, тэндэһээ хэрэгтэй запчастьнуудые абаха хэрэг мүнөө болотор шиидхэгдэнэгүй. Хэрбээ агропромышленна нэгэдэлнүүд соёлой эмхи зургаануудай автотранспорт бариха хэрэгтэчь туһаламжа үзүүлдэг байгаа һаань, малшадые соёлой талаар хангалга һайжархашье, шанарынь дээшэлхэшье байна гээшэ.

Гадна автоклубай ажалые, мүн хэрэглэгдэһэн түрхихэ, тоһодохо материалнуудай гаргашые мүртэйгөөр хинахагүй ушар хаа хаанагүй үзэгдэнэ. Хиналтын журналнууд, путевой листнүүд хайша хэрэгээр тэмдэглэгдэнэ, тэдээн дээрэнь ошохо, хүрэхэ газарай маршрут болон зорилго гэхэ мэтэнүүд заагданагүй. Тэрэшэлэн автоклубуудай хүдэлмэрилэгшэд, машинанууд олонхи ушарта ондоо хэрэгтэ хабаадуулагдана. Автоклубуудые даагшадаар дайралдаһан лэ, ямаршье бэлэдхэлгүй хүнүүдые табиха ушар олон. Гадна машинанууд заримдаа соёлой таһагые даагшанарай үмсын зөөри мэтээр ашаглагдана. Эдэ бүгэдые республикын соёлой министерство, тэрэнэй дэргэдэхи арадай уран бэлигэй болон соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин научно-методическа түб тон һулаар хинан шалгана, — гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Хүн зониие хүмүүжүүлхэ талаар тэдэнэй сүлөө сагаа ашаүрэтэйгөөр хэрэглэхэ ябадалда арадай творчество ехэ нүлөө үзүүлдэг гээшэ. Холын гүүртэ, отарануудаар ажаллажа байдаг малшадые соёлой талаар хангалсадаг иимэ уран һайханай коллективүүд манда үсөөн бэшэ. Тэдэнэй дундаһаа Хэжэнгын районой соёлой байшангай «Ургы», Захааминай районой «Санага», Улаан-Үдын районой «Оронго», Сэлэн-Дүүмэ һууринай «Колосок» болон арадай дуу, хатарай бусад ансамбльнуудые дурдалтай. Тэдэнэй уран һайханай хүдэлмэридэ залуу һаалишад, механизаторнууд, багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хабаадалсадаг.

Үбэлжэлгын үедэ республика дотор гурбан зуу үлүүтэй агитационно-уран һайханай болон концертнэ бригаданууд эмхидхэгдэжэ, малшадта ошодог байна.

Октябрь һараһаа эхилһэн арадай уран һайханай бүхэсоюзна харалга хадаа, манай малшадай оюун бодолые хүгжөөхэ хэрэгтэ мүн лэ ехэ удха шанартай байха. Энэ талаар творческо тоосоонууд үнгэргэгдэхэ, тиигэжэ уран һайханай һайн дуранай бүлгэмүүдэй артистнууд һаалишад, малшад, хонишодтой фермэ, отаранууд дээгүүр уулзалгануудые эмхидхэхэ ёһотой. Энэ хэрэгтэ мүн хүдөөгэй һургашадые олоор элсүүлжэ, тэдэнэй уран бэлигые дэбжүүлхэ хэрэгтэй гээшэ.

«СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ соёл болон искусствын эмхи зургаануудай оруулха хубита» гэһэн социально-соёлой программын ёһоор манай соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд ажал хүдэлмэриингөө удха шанарые дээшэлүүлхэ зэргэтэй. Ойрын сагта Министрнүүдэй Совет республика дотороо энэ талаар хүтэлбэри болгохо программа баталха юм.

Эдеэ хоолой программа — бүгэдэ арадай хэрэг мүн. Тиимэһээ манай хүдөө нютагуудай ажалшад соёл-гэгээрэлэй болон искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ эрилтэтэй байха. Ушарынь хадаа энэ талаар профессионально бэлэдхэлтэй Улаан-Үдэдэ байдаг искусствын түлөөлэгшэд үсөөн ушарта хүдөө гарана. Илангаяа тэдэнэй фермэ, отарануудаар ябахань үзэгдэдэггүй. Хоёр-гурбан жэлэй саана оперо болон баледэй театрай мэдээжэ артистнууд малшад, хонишодой буусануудаар ябажа һалашье баясуулһан, урма зоригыень бадаруулһан юм. Энэ хэрэгые саашадаашье үргэлжэлүүлжэ байха ёһотойбди.

Филармониин артистнууд хүдөө нютагуудаар, илангаяа малшадта үсөөн ушарта зорижо гарана. Гастрольдо ябаашье һаа, үдэрэй сагта фермэ, отаранудай, ажалшадтай уулзалганудые эмхидхэнэгүй. Тэрэшэлэн буряад драмын академическэ театрай коллектив үбэлэй үедэ тон үсөөн ушарта хүдөө гарана. Хэрбээ республикын соёлой министерствын эрилтэ ехэтэй эдэбхи үүсхэл гаргажа байгаа һаань, дурсагдагша уран һайханай коллективүүд хүдөө нютагуудаар хараалһан сагтаа гаража байха һэн.

Үбэлжэлгын үедэ малшадые соёлой талаар һайнаар хангаха хэрэгтэ нютагуудай клуб, библиотекэнүүдые саг сооньзаһабарилха, бэлэдхэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Энэ талаар соёлой гуламтануудай үбэлэй үедэ хүдэлгэгдэхэ бэлэдхэлые шалгажа үзэгдэһэн байгаа. Тэрэ хэмжээ ябуулга ехэ аша туһатай һэн. Хэрбээ 1980 ондо республика дотор 70 клуб үбэлэй үедэ ажаллаха хүсэд һайн бэлэдхэлгүй байгаа һаа, мүнөө энэ дутагдал нилээд хороогдоо. Мүнөө үедэ 15 соёлой байшан, клубууд заһабарилагдажа дүүргэгдээгүй байна. Эдэнэй тоодо жэл бүри шахуу Баргажанай районой Максимихын, Телятниковой, Сэлэнгын районой Цайдамай, Бургаастайн, Түнхэнэй районой Шулуутын, Толтойн, Сагаан Нуурай, Хужарай соёлой байшангууд, клубууд ородог. Энэ хадаа дурсагдагша нютагуудай ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй улад зонойнгоо сүлөө сагые һонирхолтойгоор, хүмүүжүүлхы удхатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ анхаралаа һулаар табидагые гэршэлнэ. Загарайн районой Асагадай клуб хэдэн жэлэй туршада һайнаар заһабарилагдадаггүй ушарһаа хаалгаатай шахуу байдаг гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Хүдөө нютагуудай үйлэдбэриин участогуудые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ соёлой байшангууд, клубуудай гол бааза болоно үгэдэгынь мэдээжэ ха юм.

Республикын малшадые киногоор хангаха хэрэг яһала амжалтатай, Байгша оной юһэн һарын туршада хүдөө нютагуудта 8246 дахин кинофильмүүд табигдажа, 153,640 хүн хараһан байна. Илангаяа, Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Захааминай, Хурамхаанай, Хойто-Байгалай районуудай киносетиин хүдэлмэрилэгшэд малшадта олон фильмүүдые шанар һайнтайгаар харуулдаг. Гэбэшье энэ талаар манда мүн лэ дутагдалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд олон даа. Бэшүүрэй, Яруунын, Загарайн, Сэлэнгын, Хориин районуудай малшадта нүүдэл кино муугаар эмхидхэгдэнэ. Республика доторнай хүдөө ажахын үйлэдбэрич эрдэм мэдэсэ, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ кинолектори үшөөл үсөөн байһаар.

Малшадые медицинын талаар хангалга зарим тэды амжалтатай гээшэ ха. Малшадай элүүр энхые һэргылэн харалга республика дотор дунда зэргээр 70 процент, зарим районуудта 90 процентдэ хүрэнэ. Ажаһуудалай ариг сэбэрые сахиха талаар олон тоото лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн байна. Зэдын, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй, Хориин районуудай медицинын хүдэлмэрилэгшэд малшадай буусануудаар гаража, үбшэ һэргылхэ ажал хэрэгээ эли бодо һайжаруулаа. Малшадта үнгэрһэч жэлдэ 7373 түхэригэй эм домой зүйлнүүд хүргэгдөө һэн. Гэбэшье Кабанскын, Загарайн, Зэдын, Улаан-Үдын районуудай ниитын мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые медицинын талаар хангалга бирагүй. Гадна Яруунын райондо малшадай болон тэдэнэй багахан үхибүүдэй элүүр энхые, саг болзор соонь шалгажа байдаггүй ушарай хойшолонгууд үзэгдөө һэн.

Республикын хото городуудай элүүржүүлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хүдөөгэй ажалшадые шефтээ абан ехэ ажал ябуулдаг.

Яруучын районой Шэрэнгиин, Гүндын, Исэнгын, Комсомольско соёлой байшангуудай хүдэлмэрилэгшэд ажалаа муугаар ябуулна. Тэндэхи агитбригадынхид малшадта сагһаа сагта ошодог гурим тай. Тиихэдэ Тулдуунай соёлой байшангай дэргэдэ агитбригада эмхидхэгдээгүй байгаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин темээр кинолекторинууд үсөөн эмхидхэгдэнэ. Колхоз, совхозууд, хүдөө ажахын эмхинүүд түрүү дүй дүршэлэй фильмүүдые үсөөн ушарта малшадтаа харуулна. Тэдэниие нютагтаа харуулха хэлсээ баталнагүй.

Нютагуудтахи ажаһуудалай эрилтэ хангадаг эмхи зургаануудай зүгһөө малшадые хангалга һаһаһанда хүрэнэгүй. Энэ ушарта нютагай радиогоор, районой газетэнүүдтэ соносхол гаргажа, хэзээ, ямар ажахыда ажаһуудалай эрилтэ хангадаг албанай хүдэлмэрилэгшэд ерэхэб гэжэ уридшалан мэдэгдэхэ ёһотой. Нютагуудтахи ажаһуудалай эрилтэ хангадаг албанай дутагдалнууд дээрэ нүхэр С. В. Ангапов үгынгөө түгэсхэлдэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгын үедэ эгээн түрүүлэн Сэлэнгын РАПО-гой түрүүлэгшын орлогшо **С. Л. Полхонов** үгэ абаба.

— Мүнөө жэлдэ, үбһэ тэжээлэй элбэгээр абтаһан үедэ, үбэлжэлгэ һайнаар үнгэрхэ зэргэтэй. Гэбэшье энэ шухала хэрэг манай районой малшадай урма зоригһоо дулдыдаха байна. Үргэн хэрэглэмжын эд бараан тусхайлбал: хүдэлмэриин хубсаһа хунар дуталдана. Тиихэдэ нэгэдэхи сортын нарин гурил хүртэдэггүй. Оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй Гусиноозерскын филиалда, хүдэлмэриин хубсаһан халат, бээлэйһээ захалаад юундэ оёгдоногүйб? Гадна ажалай дулаан гутал, хубсаһан манай малшадта дуталдача. Район дотор тоологдодог түргэн туһаламжын найман автомашинын гурбаниинь эбдэрхэй. Тиихэдэ найман автоклубай хоёрынь «хүл дээрээ» — гэжэ нүхэр С. Л. Полхонов тэмдэглэбэ.

Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина» колхозой хонишодой томодхогдомол бригадын бригадир **В. Ц. Цыбикмитов** бидэ малшад телевизор болон электроприборнуудаа түргэн заһуулха аргагүйдэнэбди гэжэ мэдүүлээ.

Гусиноозерскын түбэй районно больницын ахамад врач **В. В. Максарова** үгэ абана.

— Районойнгоо бүхы малшадые жэлэй хугасаада хоёр дахин ябажа шалгадагбди. Энэ хадаа үбшэ һэргылгын тон ашагтай хэмжээ ябуулга болоно. Манай больницын гинеколог, акушернүүд, мүн амбулаториин хүдэлмэрилэгшэд үе-үе болоод лэ малшадта ошожо туһаламжа үзүүлдэг байна. Тиихэдэ нютагуудай больницын, фельдшерскэ пунктнуудай хүдэлмэрилэгшэд фермэ, отаранууудаар үнгэрһэн жэлдэ мянга гара дахин ошожо ерэһэн, тэндэхи аптечкэнүүдые шэнэлһэч, медицинын тусхай булангуудые эмхидхэһэн, мүн бюллетеньнүүдые гаргаа һэн, — гэжэ тэрэ хэлээ.

— Малшадые соёлой талаар хангаха хүдэлмэриин түсэб, графигууд соёлой таһагай совет дээрэ халуунаар дэмжэгдээ һэн. Район доторнай 25 клубай эмхи зургаан тоологдоно. Тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд мал ажалай бүхы 365 точконуудые хангажа эхилэнхэй. Арбан агитбригадануудай түлөөлэгшэд, хүгжэмэй дүрбэн һургуулинуудай багшанар мүнөө холын фермэ отарануудаар саг соогоо гаража байнхай. Соёлой талаар малшадые хангаха хэрэгтэмнай зарим ажахынуудай эхин партийна организацинууд манда туһаламжа үзүүлхэ үүргэеэ мартадаг гэмшэлтэй, — гэжэ Хэжэнгын райгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша нүхэр **Л. В. Лоскутникова** тэмдэглээ.

Бэшүүрэй райгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **А. Е. Каурова** үгэ абана.

— Байгша ондо манай районой малшадта нүүдэл наймаан муу бэшээр эмхидхэгдэжэ, хүн бүхэндэ дунда зэргээр 79 түхэригэй эд бараан худалдагдаа. Гэбэшье холодильник, телевизорнүүдэй запчастьнууд ехэ дуталдана. Үнэгүйхэн дулаан бээлэйнүүд хомор. Мүн нютагуудай кинотүхеэрэлгэнүүдтэ шэнэ фильмүүд үсөөн харуулагдана, — гэжэ А. Е. Каурова хэлэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ тэрэшэлэн Хориин районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ **Б. Х. Жамбалов**, ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь **С. Дудник**, Подлопаткын хүдөөгэй соёлой байшангай автоклубые даагша **А. Г. Денисова**, Баргажанай районой ажаһуудалай эрилтэ хангаха албанай директор **Р. Б. Цыренов**, Хяагтын киносетиич директор **Н. К. Григорьев** гэгшэд хабаадалсажа, ажал хүдэлмэридөө ушардаг бэрхэшээлнүүд, дутагдалнууд тухай, тэдэниие усадхаха хэмжээ ябуулганууд тухай һанамжа дурадхалнуудаа оруулһан байна.

Б. ЖАНЧИПОВ,
манай корр.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ЖЭЛ ТҮГЭСЭБЭ

ПРАГА. Чехословакиин таряашад хүдөө ажахын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэбэ. Госхозууд болон кооперативууд намарай ургамалнуудые тарижа дүүргэбэ. Энэ зундаа үндэр баян ургасаараа таряашадые урмашуулһан шэниисын талмай 25 мянга шахуу гектараар үргэдхэгдөө юм.

Гүрэнэй амбаарта 10,8 миллион тонно орооһон оруулагдаа. Республика дотор ургаса тушаан абалгада эртээнһээ ехэ бэлэдхэл хэгдэһэн байгаа. Орооһо хадагалха шэнэ байранууд баригдаһан, хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан байгаа.

Машинно-тракторна паркые ехэ һайнаар бэлдэһэнэй, химии нэбтэрүүлһэнэй ба тарилгын хүдэлмэри оньһон аргаар дүүргэһэнэй, хуряалгын түрүү онол аргануудые хэрэглэһэнэй ашаар, Чехословакиин таряашад иимэ амжалтануудые түйлаа юм.

Саахарай заводуудта свёклын бүхы ургасын 60 шахуу процентнь сруулагдаа.

ҮНДЭР СЭГНЭЛТЭДЭ ХҮРТЭБЭ

БЕРЛИН. Кранай түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилгээр ГДР-эй тон томо предприяти болохо Эберсвальд хотын заводой ажалай намтарта үшөө нэгэ алдарта хуудаһан бэшэгдэбэ. Заводой коллектив «Эрхим шанартайгаар хүдэлдэг предприяти» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ табадахяа хүртэбэ.

Заводой продукци эрхим шанартай, найдамтай байһаараа гадаадын оронуудта һайн мэдээжэ юм. Дүрбэн түбиин, тэрэ тоодо Советскэ Союзай далайн зуугаад портнуудта, тус заводто бүтээгдэһэн юумэ үргэдэг кранууд хүдэлжэ байдаг. Далайн томо суднануудай ашаае буулгаха ба ашаха «Атлант» түхэлэй шэнэ кранууд Мурманскда ба Ростогто бүри һаяхан амжалтатайгаар туршагдаа һэн.

Эрдэм, техникын түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй, мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэһэнэй ба үйлэдбэриин арга технологиие нарижуулан һайжаруулһанайнь ашаар иимэ дүнгүүд түйлагдаа юм.

ШЭНЭ АРГА ТЕХНОЛОГЁОР

ГАВАНА. Кубын саахарай 6 завод шэнэ арга технологёор хүдэлжэ эхилээ. Уридшалан сэбэрлэгдэһэн саахарай улһанай шүүһээр рафинад саахар үйлэдбэрилхэ талаар туршалга хэгдэнэ. Иимэ аргаар абтаһан саахарай тонно бүхэнэй өөрынь үнэ сэн горитойгоор доошолно гэжэ Кубын «Гранма» газетэ тэмдэглэнэ.

Хоёр жэлэй саада тээ эрдэм шэнжэлэлгын институдай үүсхэлээр Кубада энэ талаар түрүүшын туршалганууд хэгдэжэ эхилһэн юм. Гаванада дүтэ шадарай «Дружба народов» болон Матансасдахи Х. Рабхин нэрэмжэтэ заводуудта түрүүшын һайн дүнгүүд түйлагдаһан байгаа. Шэнэ арга технологи нэбтэрүүлгэдэ совет мэргэжэлтэд хабаадалсаһан юм.

ШЭНЭ АВТОБУС БҮТЭЭН ГАРГАГДАБА

БУДАПЕШТ. Венгриин Секешфехервар хотын «Икарус» заводто шэнэ түхэлэй автобусуудые бүтээжэ эхилээ. Эдэ машинануудай олонхинь Советскэ Союзда худалдаанда эльгээгдэхэ юм.

Конструкторнууд шэнэ «Икарусые» бүри зохид, уужам болгохые оролдоһон байна. Энээнэй урдахи автобустай сасуулхада, тэрэнэй утань нэгэ метрээр нэмээгдээ юм. Шэнэ автобусай салондо үшөө 8 пассажир нэмэжэ багтаха болоно. 12 метрэй шэнэ автобусууд гансашье хэмжээгээрээ бэшэ, мүн тааруу зохид байһаараа шалгарна. Жэлэй дүүрэтэр совет захилшадта 200 иимэ машина эльгээгдэхээр түсэблэгдэнэ.

Захилшадай дурадхалнуудые хараада абажа, машинануудые шэнэдхэхэ талаар саг үргэлжэ хүдэлхэ гээшэ «Икарусай» заншал болонхой. Мүнөө үедэ заводой конвейерһээ 200-гаад янзын автобус бүтээн гаргагдана.

СЭВ-эй оронуудай хоорондохи хамжаанда эдэбхитэйгээр хабаададаг байһаниинь Венгриин автобус бүтээгшэдтэ ехэ туһатай байдаг, Жэшээлбэл, Советскэ Союз машинын урдахи гол ба дамжуулгын гидромеханическа коробко, ГДР — жолоошоной һуудаг һандали, карданна вал болон хүргэлгын түхеэрэлгэнүүдые, Польшо — шэл сэбэрлэдэг моторнууд болон карбюраторай насосуудые, Чехословаки дамжуулгын автомат коробко ВНР эльгээдэг байна.

НҮҮРҺЭ ЕХЭЭР ТУШААНА

БУХАРЕСТ. «Орондоо элбэг ехэ нүүрһэ тушааяа!» гэһэн уряа доро Румыниин шахтёрнуудай дунда мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Жэлэй эхинһээ хойшо Тисман-2 гэжэ уурхайн горнягууд түсэбһөө гадуур 400 мянган тонно лигнит малтаа юм. Түрүү арга технологи нэбтэрүүлһэнэй, үйлэдбэриие үргэнөөр оньһожоруулһанай ашаар Харгитын нүүрһэ олзоборилгын предприятиин ажалшад халаан соо хоёр дахин ехэ түлишэ малтадаг болоо юм.

(ТАСС).

ДЭЛГЭР СЭДЬХЭЛЭЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Буряадай гүрэнэй Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай ахамад режиссёр Ф. С. Сахиров сценэ дээрэ гаража, сугларагшадые халуунаар амаршалаад, табигдахаяа байһан монгол зүжэг тухай, Монгол һайхан ороной драмын театрай коллективтэй, драматургнуудтай харилсаатай болоһон тухайгаа тобшохоноор тогтон, иигэжэ хэлэбэ:

— Монгол нүхэдэйнгөө табидаг зүжэгүүдэй табыень бидэ һүүлэй арбан жэлэй туршада өөһэдынгөө харагшадта найруулан табиһан байнабди. Тиихэ зуураа, гол рольнуудые гүйсэдхэдэг артистнуудаараа андалдажа байжа, тэрэ зүжэгөө нэгэ доро харуулдаг заншалтай болонхойбди. Жэшээлхэдэ, В. Вишневскиин «Оптимистическэ трагеди» гэжэ зүжэгтэ наададаг Марта Зоригтуева Майдари Жапхандаев хоёроймнай Улаан-Баатар ошоод, тэрэ зүжэгтэ наадажа байхадань, эндэмнай Гантөмөр Сувд хоёр ерэнхэй байгаа һэн. Тиихэдэ МНР-эй арадай артист Гомбосурэнэй манай сценэ дээрэ наадахые олон тоото харагшаднай тон ехээр һайхашааһан байна гээшэ. Хани барисаанай иимэрхүү хэмжээ ябуулганууд саашадаашье үргэлжэлхэ юм, — гэжэ Д. Мягмарай «Найрай хүндын ууса» гэжэ зүжэг харахыень зал соо һуугшадта тэрэ дурадхаба.

Ахамад режиссёрой зүжэгэй эхилхын урда тээ энэ удаа иимэ хөөрөө хэһэниинь удхатай юм. Ноябриин 18-най үдэшэ хотымнай хэдэн техникумэй коллектив, эндэ театрай заншалта үдэрые тэмдэглэхэеэ сугларһан байгаа.

Монгол драматург Д. Мягмарай «Найрай хүндын ууса» гэжэ зүжэг сугларагшадай анхаралда дурадхагдаад, һүүлдэнь тэрэ зүжэгөөр халуун хөөрэлдөөн эхилбэ.

Хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэдэг техникумэй директорэй орлогшо **Н. В. Акулова** эгээл түрүүлэн үгэ абажа, хараһан зүжэгөөрөө һанамжаяа хэлэбэ:

— Таанадай мүнөө бидэниие монгол драматургитай танилсуулһандатнай ехэ баяртай байнабди. Ажалайнгаа үдэрэй һүүлээр ерэһэн аад, энеэдэ зугаа ехэтэй энэ зүжэг хаража, зохидоор амарбабди гэжэ һананаб. Артистнууд Зориктуева, Пурбуев, Цырендоржиев, Балданов болон бусадай наадаха бүгэдэндэмнай һайшаагдаһан байха.

Манай техникумһээ ерээд, хаража һууһан 300 гаран хүн түрэл республикымнай болон Шэтын областиин хүдөө нютагуудһаа сугларһан гээшэ. Эдэнэр хүдөө ажахын үйлэдбэриие һайн мэдэхэ, мал ажал эрхилэлгын дутуу дундануудые тухайлха зон байха. Тиимэһээ өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые заримгойгоор хэлэһэй гэжэ хүсэнэб.

Манай техникум танай театртай үнинэй холбоо барисаатай гээшэ. Театрай шэнэ байшангай барилга дээрэ оло дахин хүдэлөө һэмди. Иимэ һайхан театр соогоо амжалтатай хүдэлхыетнай хүсэнэб,— гэбэ.

Тус техникумэй 3-дахи курсада һуража байһан **Ирина Ванданова** үгэ абаба:

— Минии һанахада, энэ зүжэг дотор хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн табиха асуудал хурсаар табигдана. Эндэ, жэшээнь, эрхим һайн үүлтэрэй хуса харюусалгагүй, архи уудаг хонишондо даалгагдаһан байжа, найрай хүндын ууса болошон алдажа, ямар ехэ гай тодхор, хохидол тохёолдон алдаба гээшэб. Энэ талаһаа бидэндэ, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ, тус зүжэг ехэ юумэ ойлгуулба гээшэ ааб даа.

Ирина Вандановатай һанал нэгэтэй байһанаа С. Шадуева, О. Мордовских, С. Гончиков гэгшэд мэдүүлбэ.

— Бидэ мүнөөдэр гэр бүлөөрөө ерэнхэйбди. Зүжэгэй табигдажа байһан хэлэ мэдэхэгүй байбашье һаа, эндэ үгтэдэг аппарадай туһаламжаар бүгэдыень ойлгобобди, — гэжэ хүгжэмэй һургуулиин багша **Т. С. Миронова** хөөрэбэ:

— Зүжэг манда ехэтэ һайшаагдаа. Артистнууд Зориктуева, Цырендоржиев, Балданов гэгшэдэй наадахада үнэн зүрхэнһөө баярлажа, энеэжэ, гараха бүхэндэнь хүхюутэйгээр угтаабди. Ойдовой ойн баярай найр зугаагаар үүсэлүүлэгдэшэн алдаһан хусын түлөө хүбүүмнай сэдьхэлээ ехэл зобоо даа. Артист Жамбал Балданов манай нэгэ нүхэрые һануулжа, бүри дүтэ, танил шэнгеэр үзэгдэбэ. Тэрээндэ ажалай бүри ехэ амжалта хүсэнэбди, — гээд Миронова үгээ түгэсхэбэ.

Хараһан зүжэг тушаагаа һанамжануудаа далган хэлэһэн нүхэд А. П. Алексеева, Олег Аханянов, Николай Гансоронов болон бусад зүжэгэй хэлэн залуу артистнуудай гүйсэдхэлгэ, хүгжэм, уран һайханай талаар шэмэглэл тухайнь дутуу дундануудыень ба һайн талыеньшье тэмдэглэһэн байна.

Теэд энэнь гайхалгүй. Иимэ үнэн сэдьхэлэй хөөрэлдөө, зүбшэн хэлсэлгэ хэхын тула алишье тала эндэ һайн дурараа сугларaa. Театрай сценэ дээрэ баглаа сэсэгүүдые баряад һуужа байһан артистнуудай өөр тухайнь һанамжануудые сэхэ шагнажа байхада, һонирхолтой, туһатайшье байхань дамжаггүй.

Тус үдэшын түгэсхэлдэ РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ театрай директор Ц. А. Балбаров сугларагшадта ерээдүйнгөө түсэб, һаяын сагта табигдаха зүжэгүүд тухайгаа тобшохоноор хөөрэжэ үгэһэн байна.

В. ТОКТОХОЕВА.

МАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮД

...ЛАА ТАБИНАГҮЙ

Хоёр жэлэй саада тээ тосхондо дежурна магазин нээхэ гэһэн шиидхэбэри пайщигуудай суглаан дээрэ баталагдан абтаа һэн. Тэрэ шиидхэбэри мүнөөшье болотор дүүргэгдээгүй. Энэ үглөөгүүр, үдэшэлэн холын гүүртэ, отарануудһаа ерэһэн малшад хэрэгтэй юумэеэ худалдан абажа шаданагүй. Тиихэдэ сельпогой лавочна комисси муугаар хүдэлнэ, тэрэнэй гэшүүдтэ үнэмшэлгэшье үгтөөгүй байха юм.

Д. БАДМАЕВ.

...ҺАА, ЗӨӨРИ ХА ЮМ

Харин тиихэдэ газаань модон, түмэр хайрсагууд сомоотой байдаг. Олон жэлэй туршада хэбтэһэн модон хайрсагууд үмхиржэ, эбдэржэ хаягдана. Эдэниие юундэ абаашадаггүй юм? Багашье һаа, гүрэнэй зөөри бэшэ юм аал?

С. ДИМИДОВ,
хүдэлмэришэн бэшэгшэ.

...лагша Александр Николаевич Жарков ...лаан-Үдын уран һайханай ба гарай бэлэ...рагшатайгаар хүдэлжэ байна. Тэрэ Ва...колай Теслев хоёртой 3600 түхэригэй ...лан нарижуулгын дурадхал оруулаа.

В. ПЛУТТЫН фото.

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

ООН: ЮАР-ые БУРУУШААНА

НЬЮ-ЙОРК. Преториин эзэрхэг түримхэй ябуулганудые Холбоото Штадуудай болон бусад ехэ ехэ империалис гүрэнүүдэй һайшаан дэмжэлгэ, Африкын урда хубидахи байдалые улам түгшүүрилтэй, шахардуу шанга болгоно гэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн 38-дахи сесси дээрэ апартеидэй политика тухай үгэ буляалдаата хөөрэлдөөндэ хабаадагшад һанаагаа зоболонгёор мэдүүлнэ.

ЮАР-ай расистнуудтай хүшүү холбодог баруунай оронууд, транснациональна корпорацинууд энэ районходохи түгшүүрилтэ байдалай түлөө харюусаха ёһотой гэжэ Угандын түлөөлэгшэ Дж. Б. Моли хэлэбэ.

Анголо, Мозамбик болон Африкын бэеэ дааһан байдалтай бусад гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр ЮАР-ай үүдхэһэн эзэрхэг түримхэй ябуулгые, Вашингтоной дэмжэн тухиржа байһан ушарые Бразилиһаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Ж. Масъель буруушаагаа.

ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭНЭ

БРЮССЕЛЬ. Хүдөө ажахын министрнүүдэй хабаадалгатайгаар «юрэнхы дэлгүүрэй» гэшүүн-оронуудай Министрнүүдэй Соведэй ээлжээтэ сесси Бельгиин ниислэл хотодо нээгдэбэ. Соведэй урдын сессинүүд дээрэ «юрэнхы дэлгүүртэ» ородог гүрэнүүдэй хоорондо хёмороо зүришэлдөөнэй гараһанһаа уламжалан шиидхэгдээгүй асуудалнууд тэрэнэй зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаһан байна.

1983—1984 онуудта хүдөө ажахын зарим зүйлэй продукци, тусхайлбал, оливкын тоһо худалдалгын үнэ сэнгүүдые тогтоолго тэрэ тоодо оруулагдана. «Юрэнхы дэлгүүрэй» гэшүүн-оронуудай министрнүүд эдэ үнэ сэнгүүдые доошолуулхые оролдоно. Италиин ба Грециин фермернүүд, мүн даб дээрэ «арбанай» гэшүүд болоодүй байһан Испаниин, Португалиин түлөөлэгшэд энээниие‍нь буруушаана.

ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЭ

БЕРЛИН. Пиночедэй диктатурые унагаахын түлөө оронойнгоо бүхы арадтай хамта тэмсэһэн Чилиин эхэнэрнүүдэй тэмсэлтэй гүнзэгы сэдьхэлһээ һаналаа нэгэдэжэ байһанаа Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци (МДФЖ) мэдүүлбэ.

Үнгэрһэн жэл Чилиин арадай буруушаалгын хүдэлөөнэй саг үргэлжэ ургалгын, бүхы хүн зоной нэгэдэлые бэхижүүлгын үе болоһон байгаа гэжэ МДФЖ-гэй эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Хэды хашажа харшалжа, олон араад хүнүүдые алажа, хюдажа, шорон түрмэнүүдтэ хаажа байгаашье һаань, Чилиин арадай эсэргүүсэлтын хүдэлөөн улам эршэдэнэ. Ороной ажалшад, түрүү үзэлтэй интеллигенци, залуушуул демократиин ба хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй уряатайгаар ажал ябуулгаяа эдэбхижүүлнэ.

Чилиин патриодуудтай һаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөе саашадаа үргэнөөр дэлгэрүүлхыень, зонхилхы засаг захиргаанай гэмтэ ябуулгануудые эсэшэ сусашагүйгөөр элишэлхыень, МДФЖ национальна эхэнэрнүүдэй бүхы эмхинүүдые уряална гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ХАРЮУСАЛГА

ПАРИЖ. Дэлхэй дээрэ ядерна дайнай һүжэрэлгын аюулай улам үргэдэжэ байхада, бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб хубинуудта хёмороо зүришэлдөөнэй тохёолдожо байхада, журналистнуудта онсо харюусалга даалгагдана. Эб найрамдалые сахин хамгаалгын, арадуудай хоорондохи харилсаае, үгэсэ ойлголсолгые бэхижүүлгын хэрэгтэ хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ болон харюусалгада зорюулагдаһан Журналистнуудай уласхоорондын эмхиин президиумэй эндэ болоһон үргэдхэгдэмэл заседанида хабаадагшад иимэ һанал бодолтой байһанаа мэдүүлээ. Дэлхэйн 38 ороной, тэрэ тоодо СССР-эй регинальна ба национальна эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

Протоколые эсэслэн баталба

ХЕЛЬСИНКИ. Хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай 1948 оной совет-финляндиин договорой болзорые һунааха тухай, 1983 оной июниин 6-да Москвада гар табигдаһан протоколые Финляндиин Республикын президент М. Койвисто эсэслэн баталба.

„БИДЭ ДАЙН ДАЖАРЫЕ БУРУУШААНАБДИ"

УЛААН-БААТАР. «Бидэ дайн дажарые буруушаанабди», «Европодо американ ракетэнүүдые тодхон табюулгахагүй!» — гэһэн уряа доро США-гай ба НАТО-гай эзэрхэг түримхэй политикые буруушаалгын олоной хабаадалгатай митингнүүд Монгол орондо болобо. Дэлхэй дээрэ эзэрхэн зонхилхые, буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргажа, бүмбэрсэг дэлхэйе ядерна дайнай аюул руу түлхихые оролдожо байһан Рейганэй захиргаанай аюулта ябуулгануудые тэдээндэ хабаадагшад эрид буруушааһан байгаа.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

ВТО-гой ЗУБЛӨӨН

hүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай уран зохёолшод болон поэдүүдэй бүтээлнүүд орон дотороо ябала мэдээжэ боложо байнхай. Энэ хэрэгтэ Буряадай гүрэнэй Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай, Гүрэнэй ород драмын болон кукольна театрнуудай коллективүүд республикаhаа гадуур гастрольдо ябахада харагшадайшье, театр, искусство шэнжэлэгшэдэйшье халуун анхаралые татадаг болонхой.

Бүхэроссин театральна бүлгэмэй (ВТО) Сибириин болон Алас Дурна зүгэй отделенинүүдэй түлөөлэгшэдэй, харюусалгата секретарьнуудай зүблөөн hаяхан Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэбэ. Южно-Сахалинск, Шэтэ, Эрхүү, Хабаровск, Красноярск болон бусад хотонуудай түлөөлэгшэд энэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаба.

Бүхэроссин театральна бүлгэмэй Буряадай отделениин правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай артист Д. Ц. Дашиев тус зүблөөн нээжэ, суглараашадые Буряад орондо ерэhэнээрнь халуунаар амаршалhан бэлэй. Республикынгаа соёлой министрэй орлогшо Ю. Ж. Батуев Буряад ороной театрнууд, шэнэ зүжэгүүд, артистнуудай зохёохы хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Удаань 1984 ондо Бүхэроссин театральна бүлгэмэй хүдэлмэриин хараа зорилгонууд ба гол шэглэлнүүд тухай суглараашад hанамжануудаа хэлэhэн байна. Үдэшэнь тэдэнэр Буряадай гүрэнэй Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театр ошожо, мэдээжэ совет уран зохёолшон Ч. Айтматовай повестиин удхаар найруулан табигдаhан «Эхын таряалан» гэhэн зүжэгые хараа.

«Театр—хүүгэдтэ, эдиршүүлдэ» гэhэн долоон хоногые үнгэргэлгын дүй дүршэл тухай хөөрэлдөөд, ерэхэ жэлдэ отделенинүүдэй хүдэлхэ түсэбүүд зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

Манай корр.

ТЕАТР—БАГАШУУЛДА

ЭДЭ үдэрнүүдтэ манай орон дотор «Театр—үхибүүдтэ ба эдиршүүлдэ» гэhэн Бүхэроссин долоон хоног үнгэргэгдэнэ. «Дружба» кинотеатрай дэргэдэ табан жэл саана байгуулагдаhан «Малышок» гэhэн киноклуб энэ ехэ хэмжээ ябуулгада хөөрэжэ хабаадалсаба.

850 үхибүүд энэ киноклубта ябадаг юм. hургуулиин наhа гүйсөөгүй, 3-haa 6 хүрэтэр наhанай багашууд, гол түлэб Улаан-Үдын Октябрьска районой хүүгэдэй саадуудай үхибүүд энэ хэшээлнүүдтэ хабаададаг. Тодорхойлбол, «Теремок», «Чиполлино», «Снежинка», «Золотой Ключик» болон бусадшье саадууд болоно.

Буряадай кукольна театрай, А. Гайдарай нэрэмжэтэ хүүгэдэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд киноклубые эмхидхэгшэд юм. «Малышогой» хүтэлбэрилэгшөөр кукольна театрай артистка Лидия Алексеевна Бурдуковская хүдэлнэ. Тэрэ Свердловскын театральна училищи дүүргэhэнэй удаа 1970 онhоо 13 жэлэй туршада энэ театрта хүдэлдэг юм. Тиигэжэ театрай хүдэлмэрилэгшэ С. Э. Никифорова, А. Гайдарай нэрэмжэтэ библиотекын ахалагша библиотекарь Н. Р. Пургина гэгшэд киноклубай хүдэлмэридэ эмхидхэлэдэг.

Үхибүүд энэ киноклубта ябаха ехэ дуратайнууд. Сүлөө hүүри гэжэ зал соо байдаггүй. Уридшалан тараагдаhан тусхай абонементүүдээр hүүринүүд эзэлэгдэдэг лэ байдаг.

Кукольна театра ерэлгэ хадаа багахан хүнэй искусствын харилсаатын эгээл түрүүшын шата мүн гээд нэрлэдэг. Киноклубые эмхидхэгшэд хэшээлнүүдэй үедэ үхибүүдэй hонирхол бадараахын тула нилээд оролдодог юм.

«Малышогой» хэшээлнүүд олон янзаар үнгэрдэг. Гол түлэб совет ба хилын саанахи гүрэнүүдэй уран зохёолшодой үльгэр онтохонуудта үндэhэлэн хэшээлдэг. «Кукареку», «Алладинай шэдитэ лаампа», «Томо болохо дуратайб» гэhэн ба бусадшье онтохонуудай геройнууд хүүгэдтэй уулзадаг, тэдэнэй гайхал түрүүлдэг. hара бүридэ болодог иимэ хэшээлэй үедэ үхибүүд хүүгэдэй уран зохёолшод тухай мэдэсэтэй болодог. Жэшээлхэдэ, «Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ Джон Рєдаридо ба тэрэнэй номуудай геройнуудта айлшалалга» гэhэн хэшээлнүүд илангаа hонирхолтой бэлэй. «Үхибүүд Шэнэ жэлые угтана» гэhэн удаадахи темээр хэшээл гараха hарын 22-то үнгэргэгдэхэ.

Нэгэ шухала зүйл онсолон тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ С. В. Образцовой хүтэлбэрилдэг гүрэнэй түбэй кукольна театр манай республикын кукольна театрые шефтээ абанхай юм.

«Дайн бү болог!» гэhэн уряа доро мүнөө багашуулай киноклубай хэшээлнүүд үнгэргэгдэжэ байнхай.

М. СУТУРИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүтэлбэрилэгшэ Л. А. Бурдуковская.

Авторай фото.

hАЙНААР НЮТАГЖАА

Зүүн-Сибириин загаhа нютагжуулгын станци Ярууны нуурнуудта пелядь гэдэг загаhа үсхэбэрилгэдэ олоор табиhан юм. Мүнөө Ехэ-Ярууна гэжэ нуурhаа түрүүшын хоёр мянган тиимэ загаhан губшуураар баригдаба. Тиигэжэ мүнөө нютагай эрхэ байдалда энэ түрэлэй загаhадые искусственна аргаар үсхэбэрилэн олошоруулха хэрэгтэ бэлэдхэл хэгдэбэ гээшэ.

Тиигээд ерэхэдээ пелядь гэжэ түрэлэй загаhан олзобориин зорилгоор Буряад орондомнай асарагдаба. Энэ загаhанай түрьhэнүүд мүн лэ Ярууны бусад нуурнуудта табигданхай. Тэдэ нютагай байгаалиин эрхэ байдалда hайнаар тааралдан, шэнэ түрьhэ үгэжэ эхилбэ. Тэдэниие саашадань үсхэбэрилхэ зорилгоор мүнөө 9 мянган ехэ загаhа барижа, гуша миллион түрьhэ шахан абаха юм. Тэдэнь Большереченскэ загаhаний заводой инкубаторто оруулагдаха байна. Хабартаа олон жараахайнууд Ярууны нуурнуудта табигдаха ёhотой. Эдэ загаhад Ярууннада хүнэй гараар үсхэбэрилэгдэн, эндэхи ажалшадта худалдагдадаг болохо.

Ярууны загаhашад пелядь загаhа мүнөө губшажа байнхай. Энэ жэлдэ худалдаа наймаанда 2 мянга тухай центнер энэ түрэлэй загаhан тушаагдаха түсэбтэй юм.

Д. ДАГБАЕВ.

ДУУ, ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛХЭНЬ

ХОЛЫН АЙЛШАН

Үглөө үдэшэ П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо дуушадай уласхоорондын конкурснуудай лауреат Паолос Раптис ехэ концерт үгэхэнь.

Тенор хоолойтой Польшын Арадай Республикын мэдээжэ энэ дуушан Эрхүү хотодо гастролёо дүүргээд, Улаан-Үдын хүгжэм, дуунда дуратайшуулай урда уран бэлигээ харуулhанай удаа Москва зорихо юм. Тэрэнэй программада оруулагдаhан дэлхэйн хүгжэмэй классикын түлөөлэгшэд болохо Гендель, Глюк, Страделла, Шимановский, Карлович, Монюшко гэгшэдэй уянгын дуунууд, романснууд, болон Чайковскиин, Доницеттиин, Флотовой оперонуудhаа аринууд гүйсэдхэгдэхэ.

ОРОДОЙ УРДЫН АЯЛГА

Виктор Корначевой хүтэлбэрилдэг Владимир хотын областной филармониин камерна инструментальна ансамбль Улаан-Үдэ хотын ажалшадай урда бэлиг шадабариа харуулжа байна.

Тус ансамблиин гүйсэдхэhэн арбан наймадахи, арбан юhэдэхи зуун жэлнүүдэй ород арадай ирагуу аялганууд багшанарай училищиин hурагшадые, манай республикын телевизор харагшадые hонирхуулhан байна.

Владимир хотын хүгжэмшэд ноябриин 27-до П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ залда түгэсхэлэй наада харуулха юм.

ҮНДЭР НАhАТЫН ДУУНУУД

РСФСР-эй габьяата артист, дуушадай уласхоорондын конкурсын лауреат Геннадий Пищаев ноябриин 29-hөө эхилжэ Улаан-Үдын эмхи зургаанuудай, фабрика, заводуудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда уран бэлигээ харуулхань.

Г. РИНЧИНОВА,
Буряадай гүрэнэй филармониин ахамад администратор.

СЭЛЭНГЫН РАЙОНДО

ШЭНЭ МЭРГЭЖЭЛ

Тохойн СПТУ-да hуралсалай мүнөө жэлдэ шэнэ мэргэжэлэй отделени нээгдэбэ. Хонишон болохо дуратай хүбүүд, басагад ажахынуудай зууршалга-путевкоор ерэжэ, арбан hарын туршада hураад, түрэл ажахынуудтаа бусажа, отаранууды даажа абаха юм. Тельманэй нэрэмжэтэ болон Сэлэнгын совхозууд, Ленинэй болон Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд олон хүниие училищида эльгээбэ.

Зооветеринарна эрдэм мэдэсэ шудалхаhаа гадна Сэлэнгын районой баян дүршэлтэй хонишодтой ходо уулзажа, бодото ажалтайнь танилсана.

МАГАЗИНУУД НЭЭГДЭБЭ

Сэлэнгын, Химнын, Шасарганын совхозуудай ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые Сэлэндүүмын совхозрабкооп хангадаг юм. hүүлэй хоёр жэлэй туршада тус ажахынуудай түб hууринуудта хэдэ хэдэн магазинууд баригдаhан байна. Жэшээлхэдэ, Шанаан, Ацула гэжэ hууринуудта тус тустаа дүрбэн наймаалагшадай хүдэлхөөр шэнэ хоёр магазин ашаглалтада үгтэбэ.

Эндэ худалдаа наймаанай түрүү онол арга нэбтэрүүлэгдэнэ.

Н. НАМСАРАЕВ.

15 ЖЭЛЭЙ САANA hЭН

Хамар-Дабаанhаа хүйтөөр hалхилжа, ноябриин эртын саhан бударжа байгаа бэлэй. Галуута Нуурай зүүн хойто эрьедэхи хооhон талада ерээдүйн ГРЭС-эй түрүүшын барилгашадай түлөөлэгшэд эгсэ 15 жэлэй урда түрүүшын тэмдэг гадаhануудые газарта хадхажа эхилhэн юм. Энэ ойдо зорюулжа геодезист В. С. Даниленко ГРЭС-эй барилгын 15 жэлэй ойдо зорюулагдаhан тусхай стенд дээрэхи түүхэтэ фото-зурагуудые тайлбарилан, залуу үетэндэ хөөрэжэ үгэбэ.

Партиин XXIII съездын шиидхэбэреэр Гусиноозерско ГРЭС-эй барилгада ороной зүг хизаар бүриhөө хэдэн мянган комсомолшууд ерэжэ, Буряадай энергетическэ гигантые бодхоолсоhон байна.

ГРЭС-эй түрүүшын энергоблогой ашаглалгада үгтэхэhөө хойшо дүн хамта 20 миллиард 600 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн арадай ажахыда дамжуулагдаа. Тус станциин хоёрдохи ээлжээнэй барилга мүнөө түлэг дундаа.

Манай корр.

ЭХИР ГУРБАН

БАМ-ай Буряадай участогай оньhожоруулагдамал 142-дохи колоннын жолоошон Александр Панкратовта: «Светланашни гансата гурбан басага түрөө» гэхэдэнь, тэрэ үнэншөөгүй hэн. Гайхаhан залуу эсэгын Хойто-Муяын больницада ерэхэдэнь, врач-педиатр Валентина Михайловна Шабдарова үнэхөөрөөшье мансытай гурбан нарай үхибүүдые харуулжа байгаа. Александр Светлана хоёр эхир гурбандаа Вера, Надежда, Любовь гэжэ нэрэнүүдые үгөө. Тиигэжэ Хойто-Муя тосхондо түрэhэн түрүүшын гурбан эхир үхибүүд олондо баяр асарба.

Н. ДАМБАЕВ.

АЖАЛАЙНЬ НАМТАР ЭНДЭhЭЭ

Хэлхеэ холбоошодой манай ажабайдалда хэды ехэ үүргэ дүүргэдэгыень мэдээжэ ха юм даа. Үдэр бүри почтово машинануудай жолоошод Хяагтын районой тосхон, hууринуудаар бэшэгүүдые, журнал болон газетэнүүдые зөөдэг гээшэ.

Хяагтын районой түбэй почтово отделениhээ эдэ хүдэлмэри эхитэй. Эндэ орогшод гуримтай байдал абаhаар анхаран обёордог. Стол дээрэ бэхэ, гуурhа, хэрэгтэй бланканууд дууhан гуримшуулан табигданхай байдаг. Оператор басагад ульгам түргэнөөр хүдэлжэ, уялганuудаа гүйсэд мэдэнэ гэжэ ойлгохоор. Тэдэнэй нэгэн Софья Юмдашиева мүн.

8-дахи класс дүүргэhэнэй удаа С. Юмдашиева ажалайнгаа намтар эхилhэн юм. Нэн түрүүн телеграфта хүдэлөө. Үдэр, hүнигүй Хяагтын хүн зондо телеграммануудые тараадаг уялгатай hэн. Абаhаар харахада, орёо бэшэшье haa, амархан хэрэг бэшэл бэлэй. Оролдосотой басаган эгээл эндэ хүдэлжэ байха үедөө түрүүшын hайшаал магтаалда хүртэhэн намтартай.

Гурбан жэлэй саана Софья Юмдашиева почтово таhагта хүдэлхөөр ороо hэн. Операторай мэргэжэл комсомол басаганда абаhаар hайшаагдаа. С. Юмдашиева мүнөө коммунис ажалай ударник болонхой. Тэрэнэй арадай депутадуудай городской Советдэ депутадаар hунгагдахада, суг хүдэлдэг нүхэдынь баярлаhан юм.

Е. АЛЕКСАНДРОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо. КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советдэ. 1983—1984 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ болон гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай тогтоол. «Республикын ажалай үдэр»—мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ. «Бригада ямаршье ажалда тунхарихагүй» — Е. Хохряковой статья. «Совет хүнүүдэй зориг эрмэлзэл» — ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаhанда. Партиина ажабайдал: тоосоон ба hунгалта. «Шанга шүүмжэлэлтэйгээр» — Түнхэнэй районой партиина конференциhээ Ю. Коркиной хэhэн тэмдэглэлнүүд. Табан жэлэй түрүүшүүл. «Сагай түргэндэ» — СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, ахалагша хонишон Д. Д. Будаева тухай Я. Николаевай хөөрөөн. «Гүрэнэй зөөриие үргэлгэд, тэдэниие үмөөрэгшэд» — шэнжэлэл.

Гурбадахи хуудаhанда. «Баян-гол» — Г. Башкуевай рассказ. Хилын саанаhаа телетайпаар абтаhан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Нютаг нютагай hонин. Почтоор ерэhэн шог — суглуулбари. А. Субботиной фельетон. Телевидениин долоон хоногой программа.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Ноябриин 27-hoo декабриин 3 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 27.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 —«Время». 9.40— «Зарядкадаа зогсогты!». 9.55— Монголой артистнуудай концерт. 10.25— «Будильник». 10.55— «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 11.55— «Элүүр энхэ байлгаг»— эрдэм-дэлгэрүүлгын программа. 12.40— «Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ дамжуулга», 13.10—«Худөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.10— «Хүгжэмтэ киоск». 14.40— 15.55—Забhарлалга. 15.55— А. Арканов, Г. Горин. «Маленькие комедии большого дома» — Москвагай сатирын театрай табиhан фильм-зүжэг. 17.35— «Московские новости» газетын шанда хүртэхын түлөө фигурна халтиралгаар уласхоорондын мүрысөөн». Эхэнэрнүүд. 18.10— «Аяншалагшадай клуб». 19.10— «Вовка в тридевятом царстве» — мультфильм. 19 30 «Уласхоорондын hонин». 20.15 —«Таанадта, ветерануд»— хүгжэмтэ программа. 21.00 —«Московские новости» газетын шанда хүртэхын түлөө фигурна халтиралгаар уласхоорондын мүрысөөн. Спортивна хатар. 22.00 —«Время». 22.30— «Дэлхэйн залуушуулай ажал хэрэгүүд». 23.05— «Земные дела летчика Нургалиева» — телевизионно баримтата фильм. 23.25 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Ригэ) — «Спартак» (3-дахи шата). 00.15— Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00— «Зарядкадаа зогсогты!» 9.15— Молдавиин ССР-эй Гүрэнэй «Жок» гэжэ арадай академическэ хатарай ансамблиин концерт. 9.55— Мультфильмнууд. 10.30— «В гени Геклы» —баримтата фильм (Дани). 10.55— С. Рахманинов. «2-дохи симфони». 11.55 — «Родом из детства» — А. Герцен. «Былое и думы». 12.30 —«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юу ...». 13.30— «Эртэ үедын вальс» — концерт. 14.05— «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ». 14.35— «Ехали медведи» — телевизионно баримтата фильм. 15.05— «Фашис булимтарагшадhаа баатар-хото Киевэй сулөөлэгдэhээр 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хүгжэмтэ дамжуулга». 16.25— Уран зурааша Александр Шилов»— телевизионно баримтата фильм. 17.30— «... дороги» — телевизио... ... hайхан... (3-дахи сери). 18.35— ... болоор СССР-... Эрэшүүл. «Жальгирис» ... нас) — «Динамо» ... 19.15— «Уhан дээрэ б... наадалгаар уласхоор... хэд ёhоной мүрысөө... эй ба Венгриин сугл... командануд наада... «Музей болон выс... дэй залнуудаар». «Особая кладовая» ... фильм. 20.15— «Ман... по дентнүүд хөөрэн... «Ташкентын зураг... телевизионно ... фильм. 21.00—«Амгалан... согты, багашуул!», «З... ба ...аhан тухай ... 21.15— «Шэнэ фил... хай тобшохоноор» «Время». 22.30— «... дело» —телевизион... серитэй уран hайхан... (3-дахи сери).

ПОНЕДЕЛЬНИК, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —Мультфильмнууд. 10.25 — Закарпадай арадай хоорой концерт. 11.10—«Плыви кораблик»—үхибүүдтэ фильм. 12.20—«Ан амитадай аймагта». 13.20—Шэнэ hонин. 15.15—Шэнэ hонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.30—«Звездочет» —тележурнал. 17.05— «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ».

Улаан-Үдэ. 17.35—«Факел» гэhэн дамжуулга. 18.15—«Буряад хэлэнэй хэшээл». 18.45 —«Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.15—«БАМ: ажахын талаар ашаглалгын асуудалнууд».

Москва. 19.45—«Здравствуй, дельфин»—баримтата фильм. 20.00—«Шэнэ машинануудые бүтээхэ талаар БЕЛАЗ-ай коллективэй хүдэлмэри тухай. 20.30—«Московские новости» газетын шангай түлөө фигурна hолжоролгоор уласхоорондын мүрысөөн. 22.00—«Время». 22.35—«Июнь, начало лета»—теле-зүжэг. 23.25—Уласхоорондын конкурсын лауреат С. Потанина фортепиано дээрэ наадана. 23.45—«Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 24.00— «Баскетболоор СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. «Жальгирис» (Каунас) — «Университет» (Ташкент).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35—10.35—Түүхэ. 8-дахи класс. «Коммунис партиин Манифестын түүхэтэ удха шанар». 10.00—«Ород хэлэн». 11.05—А. Твардовский. «Василий Теркин». 11.35—12.40 —Ботаника. 6-дахи класс. «Бактеринууд». 11.55 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 12.10— «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 13.00—Байгаали шэнжэлэлгэ. 3-дахи класс. «Бэшэгүүдтэ харюунууд». 13.30—«Багшада— хүгжэмэй хэшээл». 7-дохи класс. 14.35—«Шинии ленинскэ библиотекэ». 15.20—Пианистнуудай С. Рахманиновай нэрэмжэтэ бүхэсоюзна конкурс. 16.20—Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 16.25—Баримтата фильм. 16.55—«Хүгжэмтэ уулзалганууд».

Москва. 17.35—«Объектив». 18.05—«Эдиршүүлэй уран бэлиг». 18.30—«СССР-эй арадай багша Р. Х. Канчуко... очерк». 19.00—Му... 19.15—Волынска обл... роховско районой ... XXV съездын нэрэм... хозой түрүүлэгшэ ... Тимофеевна Ващук... очерк.

Улаан-Үдэ. 19.45— ... ууд. ... мүүжүүлгэ—манай ... рэг». 20.35—«У войн... ское лицо»—баримта...

Москва. 21.00— ... нойрсогты, багашуу... Уласхоорондын ... 22.00—«Время». 22.3... расные господа из ... —табан серитэй уран... фильм (1-дэхи сери)... дай зохёолнуудай ... (Франци). 00.00—... баяан дээрэ наадах...

ВТОРНИК, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55— Баримтата фильм. 10.25 — Фильм-концерт. 11.25 —«Семейное дело»—гурбан серитэй уран hайханай фильм. (1-дэхи сери). 12.30—«СССР-эй МВД-гэй габьяата хүдэлмэрилэгшэ, ахалагша мүрдэгшэ Н. С. Герасимоватай hурагшад уулзаха». 13.15—Шэнэ hонин. 15.15—Шэнэ hонин. 15.35—Баримтата фильм. 16.10—Ф. Э. Бахай зохёолнуудhаа сюитэ». 16.20—«Алдар солын орденой бии болгогдоhоор 40 жэлэй ойдо». 17.10—Мультфильмнууд. 17.35—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ».

Улаан-Үдэ. 16.05—«Буряад хэлэнэй хэшээл». 18.35—«Зүүн Сибирь»—киножурнал.

Москва. 18.45—«Югославиин Социалис Федеративна Республикын национальна hайндэртэ—Республикын үдэртэ». 19.30— «Г. Венявскиин скрипкэ дээрэ наадагдаха хүгжэм». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Байгал» —мэдээсэлэй программа (буряадаар).

Москва. 20.30—«Лидия» — уран hайханай фильм. (СФРЮ). 22.00—«Время». 22.35—«Дуун-83». 23.25—Баримтата фильм. 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 00.00— Баскетболоор СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. «Динамо» (Тб) — ЦСКА.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35——Байгаали шэнжэлэлгэ. 2-дохи класс. «Намарай шэнжэнүүд». 9.55—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.05— 13.55—Француз хэлэн. 10.35— Байгаали шэнжэлэлгэ. 2-дохи класс. 10.55—«Гоё hайханиие ойлгохоор хүмүүжүүлгэ». 11.20 —«Волчья семья»—эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.40— 12.40—Хүгжэм. 3-дахи класс. «СССР-эй арадуудай хүгжэм». 12.10—«Шатарай hургуули». 13.10—Түүхэ. 8-дахи класс. «США-да граждан дайн». 13.35 —Байгаали шэнжэлэлгэ. 4-дэхи класс. 14.25—«Типиан Табидзе». 15.10—«Шэнээр хүгжэhэн үеын искусство». 15.40 —«Хүдөөгэй ажал ... 16.40—Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 16.45— ... фильмүүд. 17.25— ... нууд. 17.35—«Унша...

Москва. 18.05— ... «Үдэшын дуун».

Улаан-Үдэ. 18.45— ... дуудай ажал хэрэ... —«Манай hонирхо...

Москва. 20.00—«... ба ажабайдал».

Улаан-Үдэ. 20.30— ... мическа эрдэм ... танда».

Москва. 21.00— ... нойрсогты, багашуу... «Хани харилсаан... дэм дэлгэрүүлгын ... 22.00—«Время». 22.3... расные господа из ... —табан серитэй ур... най фильм (2-дохи...

СРЕДА, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.35 —Үглөөнэй гимнастика. 9.50— «Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 10.20—«Аяншалагшадай клуб». 11.20—«Семейное дело»—уран hайханай фильм. (2-дохи сери). 12.25—Фильм-концерт. 13.05—«Худөө ажахы»—киножурнал. 13.25—Шэнэ hонин. 15.15—Шэнэ hонин. 15.35—Баримтата фильмүүд. 16.40—Бенинэй Арадай Республикын национальна ансамблиин концерт. 17.10—«В. Вишневский. «Оптимистическая трагедия». 17.55—И. Габели. «Симфони». 18.25—Мультфильм.

Улаан-Үдэ. 18.30—«Байгал»— мэдээсэлэй программа. 19.00 —«Арадай хиналтын экран».

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 20.00— «Н. Римский-Корсаков. «Царская невеста». 22.00—«Время». 22.35—«Царская невеста» оперын үргэлжэлэл. 23.50—Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак»—«Сокол».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35—10.35—Астрономи. 10-дахи класс. 10.05—13.40— Немец хэлэн. 11.05—«Ородой үльгэрнүүдэй баатарнууд». 11.35—12.40—Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 12.05—«Таанадта, түрэлхид». 13.10—«Н. Грибачевой поэзи». 14.10— «СССР-эй арадай багша З. Г. Шоюбов тухай очерк». 14.40 —«Ород арадай инструментнүүд». 15.00—Географи. «Австралиин ургамалай ба ан амитадай аймаг». 15.30—Пианистнуудай С. Рахманиновай нэрэмжэтэ бүхэсоюзна конкурс. 16.30—Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 16.35—«Гүрэнэй ород арадай хоорой концерт». 17.25—Соносхолнууд. 17.35— «Горн». 18.05—«Халаан».

Москва. 18.30— ... hургуули». 19.00— ... ногой спортын hо... Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.45— ... 19.55—«Таанадта, ... болон политинфор... 20.15—«Клуб. Ажал... Шиидхэгдэхэ асууд...

Москва. 21.00— ... нойрсогты, багашуу... Хоккейгээр СССР-эй ... нат. «Химик»—ЦСК... шата). 22.00 —«Вре... —«Прекрасные гос... Буа-Доре»—табан се... hайханай фильм. (3-...

ЧЕТВЕРГ, 1

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55— Баримтата фильмүүд. 10.40— «Эдиршүүлэй уран бэлиг». 11.10—«Семейное дело». — уран hайханай фильм (3-дахи сери). 12.15—РСФСР-эй габьяата артист Ю. Башмедэй концерт. 13.10—Шэнэ hонин. 15.15 —Шэнэ hонин. 15.35—Баримтата фильмүүд. 16.20—Н. Рыленков. «Родом из детства». 16.50—«Залуу балет». 17.30— «Ажабайдалай хараа зам». 18.20—«Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет».

Улаан-Үдэ. 18.50—«Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.00—«Саяан»—хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 19.35—Киноочерк.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.30—«Дэлхэйн hониной дээжэ». 22.00—«Время». 22.35—«Дэлхэйн hониной дээжэ». 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ. 00.00—«Мой Франц Легар» —хүгжэмтэ зүжэг.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимчастика. 9.15 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35 — Байгаали шэнжэлэлгэ. 4-дэхи класс. 9.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.05 — «Испан хэлэн». 10.35 — «Байгаали шэнжэлэлгэ. 4-дэхи класс. 10.55 — Академик В. И. Вернадский. 11.40 — «Н. А. Некрасовай шүлэгүүд». 9-дэхи класс. 12.10 — «Физикэ. «Механика ба үйлэдбэриие оньhожоруулга». 12.40 — «Н. А. Некрасовай шүлэгүүд». 13.10 — «Совет гүрэнэй ба хуулиин үндэhэ hуури». 8-дахи класс. 13.40 — «Испан хэлэн». 14.10 — «А. И. Купринай ажабайдалай ба зохёохы ябуулгын хуудаhанууд». 14.55 — «Бетховен — дни жизни» — уран hайханай фильм. 16.20 —Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 16.25 — Гүрэнэй оперо, баледэй академическэ театрай «Бахчисарайский фонтан» гэhэн зүжэг. 18.30 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм.

Москва. 18.50 — Баскетболоор СССР-эй чемп... шүүл. «Строитель» ... ЦСКА. 19.30 — «Х... тохонууд»

Улаан-Үдэ. 19.45 ... очерк.

Москва. 20.00 — ... саад».

Улаан-Үдэ. 20.30 ... тата фильм.

Москва. 21.00 — ... нойрсогты, багашуу... М. Шолохов. «Дон... казы». 21.50— «СС... дай артист Д. Гн... ха». 22.00 —«Врем... «Прекрасные госпо... Доре» — табан се... hайханай фильм (4-... 22.55 — Хоккейгээ... чемпионат. «Дина... СКА.

ПЯТНИЦА, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9:00 — «Время» 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильмүүд. 10.20 — Н. Рыленков. «Родом из детства». 10.50 — «Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг». 11.20 — «Ю. Эдгис. «Июнь, начало лета»—зүжэг. 12.10 — Полиграфическа промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлнүүдые hайнаар мэдэхэ талаар hуралсадай конкурс-мүрысөөн. 12.40 — «Урданай вальснууд». 13.15 — Шэнэ hонин. 15.15— Шэнэ hонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.30 — РСФСР-эй габьяата артист Э. Лабковский ород арадай дуунуудые, романснуудые гүйсэдхэхэ. 16.50 — «Ород хэлэн».

Улаан-Үдэ. 17.20 — Шэнэ hонин. (буряадаар). 17.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.00 — Киножурнал.

Москва. 18.15—Мультфильм. 19.00 — Уласхоорондын конкурснуудай лауреат В. Овчинников фортепиано дээрэ наадаха. 19.30 — Киножурнал. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Хүн ба хуули». 20.30 — Кино-зурагал. 20.45 — «Невестка» — уран hайханай фильм. 22.00— «Время». 22.35 — СССР-эй арадай артист М. Царев Ф. Тютчевэй шүлэгүүдые уншаха. 23.05 — Баскетболоор СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. «Жальгирис» — ЦСКА. 23.35 — «Алма-Ата айлшадые угтана»— хүгжэмтэ дамжуулга. 00.35— «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимчастика. 9.15 — «Ожившая земля» — баримтата фильм. 9.35 — Түүхэ. 4-дэхи класс. «Ородой түрүүшын революционернүүд». 10.05 — «Англи хэлэн». 10.35 — Түүхэ. 4-дэхи класс. 11.00 — «Гоё hайханиие ойлгодог байхаар хүмүүжүүлгэ». 11.35 — Географи. 5-дахи класс. «Хаданууд». 12.05 — «Манай саад». 12.40— Географи. 5-дахи класс. 13.10 — «В. В. Маяковский. Поэт ба поэзи тухай». 10-дахи класс. 13.40 — Англи хэлэн. 14.10— «Карл Маркс ба революционно Росси». 14.40 — «XVIII зуун жэлэй ородой искусство». Архитектура. 15.10 — Д. Д. Шостакович. 15.40 — «М. Стельмахай зохёолнуудай хуудаhануудаар». 16.25 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 16.30 — «Одохон» — киноальманах.

Москва. 17.20 — «Лаосоор» — киноочерк. 17.45 — Лаосой Арадай Демо... Республикын дуу... самблиин концерт...

Улаан-Үдэ. 18.15 ... — теле-суглуулбар... «Фитиль»—киножур... Буряадай АССР-эй ... диогой арадай инстр... дэй оркестрэй конц... — Киноочерк. 19.45 ... уншаха дуратайшуу... ралда». 20.15 — ... фильмүүд.

Москва. 21.00 — ... нойрсогты, багашуу... «Ном уншаха дур... анхаралда». 22.00 — ... 22.35 — «Прекрас... да из Буа-Доре» — ... ритэй уран hайхан... (5-дахи сери). 23.5... кейгээр СССР-эй ... «Спартак» — «Крыл... тов.

СУББОТО, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — «Шри-Ланкагай Республикын залуушуулай Советэй национальна ансамблиин концерт. 10.20 — «Спортлотогой» 49-дэхи тираж. 10.30— «Таанадта, түрэлхид». 11.00— «hайн эд бараа—элбэг ехээр». 11.30 — «Латвиин ССР-эй арадай уран зурааша Рудольф Хеймрат» — очерк. 12.00 — «Хүн. Газар дэлхэй. Юртэмсэ». 12.45 — «Нүхэр дуун» гэhэн бүхэсоюзна конкурс. 13.35 — «Нэгэдэхи гвардейскэ армиин ветерануудай уулзалга». 15.20 — Баримтата фильм. 15.50 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 16.05 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 17.05 — «Жизнь и приключения четырех друзей». —үхибүүдтэ фильм. (1-дэхи ба 2-дохи сери). 18.10 — Баримтата фильм. 19.05 — Мультфильм. 19.15 — Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. 19.45 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 20.30 — «Ангар-18» — уран hайханай фильм (США). 22.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Элүүр энхэ байха дуратай haa». 9.25 — «Магаданска областиин уран hайханай коллективүүдэй концерт. 9.55 — Баримтата фильмүүд. 10.30 — «ПТУ тухай эрхим дамжуулгын бүхэсоюзна конкурс. (Ростов-на-Дону). 11.15 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 11.45—«Аяншалагшадай клуб». 12.45 — «Ленинградай телестудиин программа. 14.30 — Баримтата фильм. 14.45 — Гитара. 16.00 — Мультфильм. 16.05 —«Уласхоорон... жэлэл». 18.45 — ... рай афишын дэргэд... «Элүүр энхэ байлга... «Бултадаа— эбтэй ... 21.00 — «Амгалан но... багашуул». 21.15 — ... хүгжэмтэ аман зохёо... —Эрдэм дэлгэрүүлг... 22.00 — «Время». ... Хоккейгээр СССР-эй ... нат. «Динамо» (М) ... намо» (Рига). (2-дохи ... хи шата).

Редакторай орл...
И. Р-Д. ОЧИР...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам редактора—2-68-08 зам редактора—2-62-62 отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина 85. Н-03657. Заказ № 273. Индекс 04648.